

Соғлом ва баркамол
авлодни тарбиялаш —
келажаги буюк давлат
пойдеворини қуриш,
дунёда ўзимизга юксак
обрў эгаллаш демакдир.

Ислом КАРИМОВ

ДИЛЛАРГА ҚЎР СОЛИБ

«Универсиада—2013» машғаласи Бухоро шаҳрига йўл олди

Обод элга тўйлар ярашар. Юрти-
мизда анъанавий тарзда ўтказиб ке-
линаётган уч босқичли спорт мусо-
бақаларининг замирида ҳам ана шу
ҳикмат мужассам. Улкан шодиёна,
катта спорт байрамига айланган
«Универсиада—2013» спорт мусоба-

қалари, шубҳасиз, ҳар бир ўғил-қиз
қалбида Ватанга муҳаббат, юртга са-
доқат, ғайрат-шижоат туйғуларини
уйғотади. Улар қуёшнинг бена-
зир нурларидан аланга олган машъ-
алани қўлида маҳкам тутиб орзула-
ри, мақсадлари сари дадил қадам

ташлайди. Машғаланинг қуёшдан
аланга олдирилиши ҳам ўзига хос
рамзий маънога эга.

Қуёш буюклик, саховат, абадий-
лик ва эзгулик рамзи. Машғалани
ушлаган қўллардан кўнгилларга
шундай эзгу истаклар, мақсад ва ор-

зулар кўчади. Тошкент вилояти Пар-
кент туманидаги Ўзбекистон Фан-
лар академияси «Физика-Қуёш»
илмий-ишлаб чиқариш бирлашма-
сининг Қуёш сандонида «Универ-
сиада—2013» рамзи бўлган машъа-
ла аланга олдирилди.

Шу муносабат билан ташкил
этилган маросимда Ўзбекистон му-
дофасига кўмаклашувчи «Ватан-
парвар» ташкилоти, Республика
техник ва амалий спорт турлар мар-
кази, турли вазирлик ва идоралар
вакиллари ҳамда спортчи ёшлар иш-
тирок этди.

Талаба-спортчилар кўзида ғала-
бага ишонч мужассам. Ватан ва эз-
гуликни тараннум этувчи бадий
чиқишлар ёш спортчиларнинг қизи-
қарли сахна кўринишларига уланиб
кетди.

... 2600 даража иссиқликда ёқил-
ган машғалани Паркент транспорт
ва сервис қасб-хунара коллежи ўқув-
чиси, енгил атлетика бўйича бир
қатор мусобақалар иштирокчиси
Дилёр Диловаров майдонга олиб
кирди.

(Давоми 3-бетда.)

ТАШАББУСКОРЛИК ВА ТАДБИРКОРЛИК

таълим сифати ва самарадорлигини
оширишга хизмат қилмоқда

Бюджетдан ташқари маблағ топиш-
да Наманган тумани таълим муассаса-
лари ҳам етакчилик қилмоқда. 2012 йили
режадаги 159 миллион 500 минг сўм
ўрнига 329 миллион 300 минг сўм
қўшимча даромад топилди. Бу натижа-
га эришишда 37-мактаб сингари таъ-
лим масканларининг ҳиссаси катта
бўлди. Мактаб жамоаси деҳқончилиги
чорвачиликдан 10 миллион сўмдан
ортиқ даромад олди.

7-бет

СПОРТ, НАФОСАТ ВА ЎЗГАРТИРИШ БАЙРАМИ

Бадий гимнастика бўйича олим-
пия захиралари республика болалар-
ўсмирлар ихтисослашган спорт мак-
табида бадий гимнастика бўйича
Осиё чемпионати ва «Happy Caravan»
халқаро турнирининг тантанали очи-
лиш маросими бўлди.

15-бет

ЗАМОНАВИЙ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР САМАРАСИ

Qaror va ijro

Президентимиз Ислом Каримовнинг 2012 йил 10 декабрда қабул қилинган «Чет тил-
ларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қаро-
рига мувофиқ янги ўқув йилидан мамлакатимизнинг барча ҳудудларида умумтаълим мак-
табларининг биринчи синфидан бошлаб чет тиллар таълими узлуксиз жорий этилади.

(Давоми 5-бетда.)

2013-yil — Obod turmush yili

“Махалла” хайрия жамоат фонди, Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати, Ички ишлар, Халқ таълими вазирликлари, Маънавий тарғибот маркази ҳамкорлигида ташкил этилган “Энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслахатчи” кўрик-танловининг Хоразм вилояти босқичи бўлиб ўтди.

Бугунги кунда Хоразм вилоятида ҳаёт таърибасига эга, аҳолига, аввало, ёшларга соғ-

тажрибали ва билимли маслахатчилар қатнашди.

Танловда маслахатчилар учта шарт бўйича ўзаро беллашиб, маҳаллаларда ижтимоий маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш, миллий қадриятларимизни тарғиб этиш, тўй-ҳашам ва маросимларни ихчамлаштириш, шунингдек, маҳалла маънавий муҳитига салбий таъсир кўрсатувчи ҳолатларни келтириб чиқарувчи сабаблар ва уларнинг олдини олиш ҳамда бартараф этиш жараёнларини амалий мисолларда кенг очиб берди.

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

лом турмуш тарзини қарор топтириш, избратли миллий-диний анъаналар ҳамда урф-одатларни ривожлантириш масалаларида ижобий таъсир ўткази оладиган тўрт юздан ортиқ обрўли ва фаол хотин-қизлар фаолият юритиб келмоқда.

— Маҳаллаларнинг ободлиги ва фаровонлигида маҳалла маслахатчиларининг ўрни катта, — дейди “Махалла” хайрия жамоат фонди Хоразм вилояти бошқаруви раиси Ҳ.Дўсметов. — Маслахатчилар орасидан ўз зиммасидаги вазифаларни бекаму кўст адо этаётганларни аниқлаш, рағбатлантириш ва муносиб тақдирлаш, бу борадаги ижобий иш тажрибаларини кенг оммалаштириш мақсадида ўтказилган мазкур танловда вилоятдаги энг

Танлов иштирокчилари ва маҳалла фаоллари оилалар тинчлиги, маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш, миллий қадриятларимизни кенг тарғиб қилиш, обод турмуш гоёсининг мазмун-моҳияти, фуқаролар йиғинлари ҳудудда аҳолига, биринчи навбатда, ёшлар онгига соғлом турмуш тарзи тушунчаларини синдириш, жамиятда маҳалла институтининг моҳиятини кенгайтириш ва нуфузини янада ошириш бўйича ўзаро таъриба алмашди.

Қўшқўпир тумани “Ўртаёп” қишлоқ фуқаролар йиғини маслахатчиси Ўғилжон Абдуллаева голиб деб топилди. У энди танловнинг мамлакат босқичида қатнашди.

Аҳмаджон ШОКИРОВ,
ЎЗА мухбири

МАКТАБ ВА УНИВЕРСИТЕТ
ҲАМКОРЛИГИ

ҳар икки томонга манфаатли бўлмоқда

Таълим ислохотларини изчиллик билан амалга ошириш, ўқувчиларнинг давлат таълим стандартлари асосида билим олишини таъминлашда олий ўқув юртлири билан ҳамкорликнинг аҳамияти катта. Шу мақсадда Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси билан Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети ўртасида ҳамкорлик йўлга қўйилган. Умумтаълим мактабларининг педагогик кадрлар билан таъминланиш сифатини ошириш, ўқитувчиларнинг касбий маҳоратини такомиллаштириш мақсадида етук олимлар ва амалиётчи ўқитувчилар иштирокида замонавий технологияларга асосланган намунавий ўқув-методик мажмуалар яратилмоқда, семинарлар ўтказилмоқда. Чирчиқ шаҳар ХТМФМТЭ бўлимида «Умумий ўрта таълим мактабларида таълим сифати ва самарадор-

лигини оширишда ўқитувчининг ўрни» мавзусида ўтказилган ўқув-семинарда юқоридаги фикрлар яна бир бор ўз тасдиғини топди. «Таълим жараёни самарадорлигини оширишда семинар-тренингларнинг ташкилий ва методик таъминоти», «Таълим сифати ва самарадорлигини оширишда олий таълим муассасалари ва мактаблар ҳамкорлиги» каби маърузалар тингланиб, шўба йиғинлиларида фанларни ўқитишни янада такомиллаштириш масалалари муҳокама қилинди. Жумладан, биология фани шўба йиғилишида «Умумий ўрта таълим мактабларида биологияни ўқитишни модернизациялаш йўналишлари», «Умумтаълим мактабларида биология фанини ўқитишда замонавий педагогик технологиялардан фойдаланиш йўллари» мавзусидаги маърузалар ўқитувчилар билимини бойитди.

Оҳангарон туманидаги 56-мактаб ўқитувчиси Моҳира Абдурахмонованинг «Маҳорат мактаби» машғулотларини масофавий тарзда ўқитиш таклифи қатнашчиларда катта қизиқиш уйғотди. Чет тили фани шўба йиғилишида эса 1-синф ўқувчиси дастури асосида замонавий педагогик технологиялардан фойдаланиш усуллари, ўқитувчиларда 1-синф ўқувчиларига чет тилларни ўргатиш кўника ва малакасини шакллантириш каби долзарб масалалар муҳокама қилинди.

Семинар давомида умумтаълим мактаби ўқитувчилари етук мутахассислар тажрибасини ўрганиб, мавжуд муаммоларга жавоб топишган бўлса, олий таълим муассасаси ходимлари тадқиқот йўналишларини аниқлаб олиш имконига эга бўлишди.

Алишер МИРАЗИЗОВ

ЭЛЕКТР ЭНЕРГЕТИКА
СОҶАСИ ИСТИҚБОЛИ

Миллий матбуот марказида «Ўзбекэнерго» давлат акциядорлик компанияси томонидан «Электр энергетика соҳасини модернизациялаш ва инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш» мавзусида матбуот анжумани ўтказилди.

Матбуот анжуманида сўзга чиққан «Ўзбекэнерго» ДАК бошқарув раисининг биринчи

ўринбосари Д.Исоқуллов соҳани ривожлантиришнинг 2015 йилгача мўлжалланган асосий

қурилмалари воситасида электр ва иссиқлик энергияси ҳосил қилувчи замонавий уйғун-

юритди. Тадбир иштирокчилари маиший истеъмолга 5 млн. дондан зиёд замонавий электр ҳисоблагич ўрнатилиши, электр энергияси истеъмолини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлашган тизими жорий этилиши ҳақида ҳам маълумотга эга бўлдилар.

Санобар ЖУМАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Matbuot anjumani

йўналишлари, жараёнда 48та инвестиция лойиҳасини бажариш кўзда тутилгани, мавжуд энергия ҳосил қилувчи қувватларни бугунги газ ва газ трубина

лашган технологиялар асосида модернизациялаш, электр энергияси истеъмолини ҳисобга олиш ва назорат қилиш тизимини такомиллаштириш борасида фикр

Самарқанд шаҳридаги 1-болалар музика ва санъат мактабида Халқ таълими вазирлиги тизимидаги таълим муассасалари ходимлари ҳамда ўқувчилари ўртасида ташкил этилган «Ягонасан, муқаддас Ватан!» кўрик-танловининг республика босқичи бўлиб ўтди.

Тадбирда сўзга чиққан Халқ таълими вазирлигининг ўринбосари А.Холбеков ва бошқалар танловнинг аҳамияти, хусусан, эзгу туйғулар синдирилган, мазмунан теран, бадиий етук кўшиқлар яратётган жамоаларни рағбатлантириш, уларга шарт-шароитлар яратиш хусусида алоҳида тўхталди.

Ko'rik-tanlov

«ЯГОНАСАН,
МУҚАДДАС
ВАТАН!»

— Танловда иштирок этиб маҳоратим янада ошди, дўстлар орттирдим, — дейди Темуржон Узоқов. — Анъанавий хонандалик йўналиши бўйича ижро этган кўшиқларимиз ҳайрат аъзолари томонидан юқори баҳоланди. Бу, албатта, устозларимнинг тинимсиз меҳнати маҳсулидир.

Кўрик-танлов натижаларига кўра, анъанавий хонандалик йўналишида Самарқанд шаҳридаги 1-болалар музика ва санъат мактаби ўқувчилари Амиржон ва Темуржон Узоқовлар, академик хонандаликда Сурхондарё вилоятидаги 9-болалар музика ва санъат мактаби ўқувчиси Нафиса Наимова, фольклор йўналиши бўйича Самарқанд вилоятидаги 16-болалар музика ва санъат мактаби фольклор жамоаси, «Бахшичилик» йўналиши бўйича Хоразм вилоятидаги 1-болалар музика ва санъат мактаби ўқувчиси Муҳаммад Раҳимов, эстрада хонандалиги йўналиши бўйича Тошкент шаҳридаги 20-болалар музика ва санъат мактаби ўқувчиси Лазиза Усмонова ҳамда Навоий вилоятидаги 1-болалар музика ва санъат мактабининг жамоаси голиб деб топилди. Голиблар Халқ таълими вазирлигининг диплом ва қимматбаҳо совғалари билан тақдирланди. Концерт дастуридан сўнг иштирокчилар учун Самарқанд шаҳрининг диққатга сазовор масканлари ва қадамжоларига зиёрат уюштирилди.

Ҳаким ЖўРАЕВ,
«Ma'rifat» мухбири

ТЕАТР
ИЖОДКОРЛАРИНИНГ
ТАЪТИЛ ТУҶФАСИ

“Ўзбектеатр” ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, “Sen yolg'iz emasan” республика жамоатчилиги болалар жамғармаси, Халқ таълими вазирлиги, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан Ўзбекистон академик рус драма театрида болалар учун театрлаштирилган-музикаий талбир ташкил этилди.

Тадбирга меҳрибонлик, муруват уйлари, махсус мактаб-интернатлар тарбияланувчилари тақлиф этилди.

Президентимиз Ислон Каримов раҳнамолигида мамлакатимизда ҳар бир боланинг соғлом инсон бўлиб вояга етиши учун барча зарур шароит яратилмоқда. Мактаб ўқувчиларининг ёзги таътилининг мазмунли ташкил этиш учун турли тўғараклар фаолияти йўлга қўйилиб, театрлар,

музейлар, меъморий обидаларга, сўлим табиат гушаларига саёҳатлар уюштирилмоқда.

Тадбирда болалар бадиий жамоалари иштирокидаги концерт дастури, «Эрталар йўли» спектакли намойиш этилди. Кичкинтойларга совғалар топширилди.

Н.УСМОНОВА,
ЎЗА мухбири

ДИЛЛАРГА ҚЎР СОЛИБ

«Универсиада—2013» машаласи Бухоро шахрига йўл олди

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Машгалани ундан қабул қилиб олган ёш баскетболчи Шаҳбоз Комилов ва саф тортган қатнашчилар уни боши узра баланд кўтариб шаҳрам қадамларда азим Бухоро сари йўл олди.

Машғала олиб ўтиладиган шаҳар ва қишлоқларда тантанали маросимлар, спортчиларнинг чиқишлари ташкил этилади. Шоир ва ёзувчилар, санъаткорлар, кенг жамоатчилик вакиллари, ўқувчи-ёшлар иштирокидаги маданий-маърифий ва спорт тадбирлари талабаларнинг ёшлик ва гўзаллик байрамига ошўфта куй-қўшиқ ва рақсларига уланади, нуроний отахону онахонлар, устозлар дуога қўл очиб, тинчлигимиз мангу, мустақиллигимиз аба-

дий, спортчиларимизга эса доим омад ёр бўлишини тилайди.

Юртбошимиз томонидан жорий қилинган уч босқичли спорт мусобақалари Олимпиада ўйинларига қиёсланиб, машғала ёқиш маросими билан бошланишида улкан рамзий маъно бор. Чиндан ҳам, мамлакатимиз ёшларининг жаҳон ва қитъа чемпионатлари, Олимпиада ўйинларида муносиб иштирок этиши, ҳеч кимдан кам эмаслигини исботлашида «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва Универсиада спорт ўйинларининг ўрни бекиёсдир.

Машғала Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 3 июндаги қарорига мувофиқ уч босқичли спорт ўйинларининг дастлабки қисми сифа-

тида аланга олдириб келинмоқда.

— Машғала миллий нақшлар, тимсоллар, рамзлар билан безатилган. Дастаги ёнғоқ дарахтидан ишланган бўлса, миллий гумбазлар, тонг юлдузи, пахта чаноғи, пилла ва бугдой бошоғи акс эттирилган *тоже қисми* оқ пўлатдан тайёрланган, — дейди Республика техник ва амалий спорт турлари маркази директори ўринбосари Шокарим Шоумаров. — Унинг умумий вазни 1100 граммни ташкил этади. Ёнувчи модда парафин ва қуруқ спирт қоришмаси сингдирилган лентадан иборат. Бундан ташқари, миллий минора маёқ шаклида ишланиб, саккиз қиррали мусамман устига ўрнатилган *олов сақлаш қурилмаси* ҳам

ўзига хос. Ундан оловни машғалага кўчиришда фойдаланилади.

Машғала ёқиш маросими анъанавий тарзда йўлга қўйилганини инобатга олсак, ортда қолган 13 йил мобайнида минглаб чақирим йўлни, шу қатори ўнлаб шаҳару қишлоқларни босиб ўтгани ойдинлашади.

Биласизми, машғала Универсиада ўйинлари туфайли жами 2624,5 километрни ортда қолдирган. Шунинг 125,3 километрини пиёда спортчилар эстафетаси «иш-гол» этган. Универсиада машғаласи сўнгги ўн уч йил-

да мамлакатимизнинг ўттизга яқин шаҳар ва туманлари ҳудудидан ўтиб, у ерлардаги минглаб ҳамюртларимиз юрагига қуёш тафтини улашган.

Мусобақа қатнашчилари машғалани олиб кетаркан, унинг ортидан эргашган нигоҳларга завқ ва ҳаяжон балқиди. Паркент туманидан бошланган байрам шукуҳи тезда мамлакатимизнинг барча ҳудудларига ёйилади.

Олимжон ЖУМАОЕВ,
Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» мухбирлари

Бурхон РИЗОКУЛОВ
олган суратлар.

Спорт орқали ҳаётда ўз ўрнимни топдим. Мактабда ўқиб юрган пайтларим анча нимжон бўлаганим боис онам шифокорлар тавсияси билан Андижон вилояти спорт мактаби қошидаги «Марварид» сузиш клубига олиб борганлар. Биринчи устозим Рустам Алимов ёрдамида нафақат саломатлигимни тикладим, балки ҳаётга қарашим ҳам ўзгарди. Айниқса, 2006 йили Қарши шаҳрида ўтган «Умид ниҳоллари» мусобақасининг финал босқичидаги ғолиблик мени янада руҳлантирди. Ўқувчи-ёшларнинг нуфузли турнирида иккита олтин медаль олиб, спортдаги муваффақиятли юришимни бошладим.

йили ҳаётимда янада қувончли воқеа содир бўлди. Лондондаги олимпиада ўйинларида иштирок этдим.

Термиз шаҳри мезбонлик қилган «Баркамол авлод — 2011» мусобақаларида ҳам тўртта олтин медални қўлга киритганман. «Умид ниҳоллари» ва «Баркамол

собақалари биз ёшлар учун имконият майдони, тажриба мактаби бўлмоқда. Ўшбу мусобақаларда тобланган ёшлар халқаро майдонларда мамлакатимиз шарафини муносиб ҳимоя қилаётми.

Раъно ОМОНОВА,
Андижон давлат университети
талабаси, халқаро тоифадаги
спорт устаси

«УМИД НИҲОЛЛАРИ»ДАН ОЛИМПИАДАГАЧА

зафарли одимларим ўқувчилик пайтимдан бошланган

Ўша пайтдаги ҳаяжонимни таърифлашга сўз ожиз. «Умид ниҳоллари—2006» ғолиби сифатида шоҳсупага кўтарилганимда ўзимни худди жаҳон чемпиондек ҳис этгандим. Келажақда нуфузли халқаро турнирларда иштирок этишга аҳд қилгандим. Яхши ният — ярим давлат, деб бежиз айтишмас экан. 2007 йили Россияда бўлиб ўтган халқаро турнирда иккита олтин, битта бронза медални қўлга

киритдим. Ўша йили Осиё ўйинларида учинчи ўрин соҳибаси бўлдим. 2008 йили Италияда ўтказилган жаҳон чемпионатида ҳам яхши иштирок этдим. Орадан бир йил ўтиб, Япония мезбонлик қилган ёшлар турнирида қумуш медаль билан тақдирландим. Кейинги йили Қозоғистонда ўтган очик чемпионатда иккита олтин, битта қумуш медаль олиб, юртимизга ёруғ юз билан қайтдим. Ўтган

авлод» мусобақалари мен учун тажриба мактаби бўлди. Тайёргарлик жараёни, мurosасиз баҳслар, ilk галабалар мустақил йўлимни топишимда ёрдам берди. Эришган ютуқларим туфайли 2012 йили Андижон давлат университетига имтиёзли қабул қилиндим. Бу йил эса талабаларнинг нуфузли спорт мусобақасида вилоятимиз терма жамоаси шарафини ҳимоя қилмоқчиман. Уч босқичли спорт му-

Yangiliklarda yurt nafasi

❖ Беруний тумани марказида янги истироҳат боғи фойдаланишга топширилди.

Умумий майdonи тўққиз гектардан иборат ушбу замонавий боғ Ўзбекистон Ташқи ихтисодий фаолият миллий банкидан олинган кредит ҳисобидан бунёд этилди.

Боғда бунёд этилган катта фаввора, экилган ранг-баранг гуллар, манзарали дарахтлар, ўнга яқин замонавий аттракцион болаларнинг мароқли хордиқ чиқаришига хизмат қилади.

Бунёдкорлик ишлари давом этаётган боғда теннис корти, волейбол, баскетбол ва мини-футбол майдончалари, 800 ўринли амфитеатр, савдо маркази ва никоҳ уйи қуриш кўзда тутилган.

❖ Республика Ёш томошабинлар театрида "Болаларга беринг дунёни" деб номланган тadbир бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси томонидан Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги билан ҳамкорликда ташкил этилган ушбу тadbирга кам таъминланган оилалар фарзандлари, Мехрибонлик уйлари тарбияланувчилари таклиф этилди.

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси томонидан аҳолининг репродуктив саломатлигини яхшилаш, фарзанд қуриш ёшидаги аёлларни ихтисослаштирилган тиббий қўриқдан ўтказиш, ёшларнинг оила қуришдаги масъулиятини кучайтириш борасида изчил ишлар амалга оширилмоқда. Мамлакатимизда 1—10 июнь кунлари ўтказилаётган «Биз — баркамол авлодимиз!» ун кўнлиги доирасида болаларнинг ижодий-интеллектуал салоҳиятини ошириш, уларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлашга қaratилган туркум тadbирлар ўтказилмоқда.

❖ Фарғона вилоятининг барча шаҳар ва туманларида «Сенинг касбинг — сенинг келажагинг» мавзусидаги тadbирлар давом этмоқда.

Тошлоқ тумани ихтисодиёт коллежидан бўлиб ўтган учрашувда умумтаълим мактабларини тамомлаётган ўқувчилар ва уларнинг ота-оналари иштирок этди. Tadbirда тумандаги касб-хунар коллежлари вақиллари мавжуд мутахассислар ҳамда коллежларда яратилган шарт-шароит ҳақида уларга кенг маълумот берди.

— Жорий йилда вилоятимиздаги умумтаълим мактабларининг 9-синфини олтимиш бир минг 811 нафар ўқувчи тамомлайди, — дейди вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Зикрилло Тешабоев. — Истикболда улар ўзи қизикқан мутахассисликлар бўйича касб-хунар танлашида мунтазам ўтказиб келинаётган бундай тadbирларнинг аҳамияти катта бўлмоқда.

❖ Тошкент вилоятида Ватанимиз мустақиллигининг йигирма икки йиллигига бағишланган «Биз — буюк юрт фарзандларимиз!» шиори остида ёшлар фестивали бўлиб ўтди.

Фестиваль доирасида қўллаб тadbирлар ўтказилди. «Президент асарлари билимдон», «Депутат ва ёшлар», «Замонамиз қаҳрамонлари», «Биз соғлом турмуш тарзи тарафдоримиз!», «Хеч ким меҳр ва эътибордан четда қолмасин!» каби лойиҳалар шулар жумласидандир.

Фестивалнинг Олмалик шаҳридаги «Металлург» стадионида ўтган қўлуковчи тadbирда ёшлар учун концерт дастури намойиш этилди. «Энг яхши маънавият тарғиботчиси», «Энг яхши ҳуқуқ тарғиботчиси» каби номинациялар бўйича ғолибликни қўлга киритган иштирокчилар муносиб тақдирланди.

❖ Самарқанд давлат университетидеда «Конденсирланган муҳитларда молекуляр спектроскопиянинг долзарб муаммолари» мавзусида IV халқаро конференция бўлиб ўтди.

Хорижий мамлакатлар ва республикаимиздаги олий таълим муассасалари мутахассислари иштирок этган конференцияда спектроскопиянинг долзарб масалалари суяклик ва эритмаларда кечадиган молекулалараро ўзаро таъсир кучларининг табиати, водород боғлиниш, лазер нурулинишнинг моддалар билан ўзаро таъсири, фундаментал тadbиротлардан амалий тadbиротларга ўтиш каби бир қанча долзарб масалалар муҳокама этилди.

❖ «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси, «Yangi avlod forumi» болалар ижодиёти маркази томонидан «City Makol» маданий-маърифий кўнгилчоқ марказида болалар учун маърифий тadbир ташкил этилди.

— Марказимиз қошидаги тасвирий санъат, хореография, миллий чолгулар, театр, компьютер технологиялари, инглиз тили каби ўндан ортқ тўғаракка минг нафарга яқин бола аъзо, — дейди «Yangi avlod forumi» болалар ижодиёти маркази директори Мақсуда Раҳматуллаева. — Ўқувчиларнинг ёзги таътил кунларида махсус режа асосида турли маърифий тadbирлар, кўрик-танловлар, ижтимоий акциялар ўтказиш кўзда тутилган. Бу эса болаларнинг ўқшдан бўш вақти мазмунли, қизиқarli ва фойдали ўтишида муҳим аҳамиятга эга.

Tadbirда дизайнерлик, расмоллик, асфальтга расм чизиш бўйича танловлар ўтказилиб, болалар бадий жамоалари иштирокида концерт намойиш этилди. Болаларга совғалар топширилди.

ЎЗА ва махсус мухбирларимизнинг материаллари асосида тайёрланди.

Сифатли таълим-тарбия сари

Сурхондарё вилояти Қизилқум туманидаги 9-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернатида ўқув йили якунига бағишланган «Мустақил юрт педагоглари сифатли таълим-тарбия сари» мавзусида вилоят семинари ташкил этилди. Tadbirда директорлар, методбirlашма раҳбарлари, услубчилар иштирок этди.

Вилоят ихтисослаштирилган давлат умумтаълим муассасалари директорлари кенга-

ши раиси Нормурод Жумаев ва бошқалар таълим жараёнида илгор тажрибаларни қўллаш, сифат ва самарадорлиқни ошириш, педагогларни фаолликка қорлаш ҳақида алоҳида тўхталиб ўтишди.

Семинар доирасида мутахассислар томонидан янги ўқув йилида таълим сифатини янада ошириш борасида ўзаро тажриба алмашиш ҳамда ахборот-коммуникация технологиялари ёрдамида фанларни пухта ўқитиш чора-тadbirlари белгиланди.

Н.ТўРАЕВ,
«Ma'rifat» мухбири

Кўнгилларни обод этиб...

Кўнгли пок, фақат эзгу орзу-умидлар билан яшайдиган инсонларгина хайрли ишларга қодир. Мактабимиз ўқувчи ўқитувчилари Обод турмуш йилида ўзлари истиқомат қилаётган, маҳалла-қўй, таълим муассасаси ҳудудини, қўча ва хийбонларни ободонлаштириш, қўқаламзорлаштиришдан ташқари ўқсик қалбларни шод этишни ҳам мақсад қилган.

Яқинда мактабимизнинг 8-«Б» синф ўқувчилари Мухайё Раҳимова, Орзихон Тўйчибоева каби ўқитувчилари бошчилигида ташаббус кўрсатиб, Наманган шаҳридаги 26-сон-

ли «Мехрибонлик уйи» тарбияланувчилари ҳолидан хабар олиб, болажонларга касб-хунар тўғаракларида ўзлари ясаган буюмлар, ҳомийлар ва ота-оналардан

тўпланган ўйинчоқларни топшиқ этишди.

Tadbirнинг бадий қисмида ўқувчилар она Ватан, обод турмуш, инсонийлик ҳақида шеър ва қўшиқлар ижро этишди. Айниқса, мактаб рақс тўғраги аъзоларининг чиқиши барчага манзур бўлди.

З.ЖўРАБОВА,
Чортоқ туманидаги
48-умумтаълим
мактабининг она тили ва
адабиёт фани ўқитувчиси

Лаборатория ва амалий машғулотлар

ўқув самарадорлигининг муҳим омили

Қарши шаҳридаги 8-мактабда «Умумтаълим мактабларида кимё, биология ва география фанларини ўқитишда лаборатория ва амалий машғулотларни ташкил этиш ҳамда жиҳозлардан унумли фойдаланишнинг йўллари» мавзусида вилоят семинари бўлиб ўтди.

Tadbirда ҳудуддаги туман ХТМФМТЭЗ бўлимлари методистлари, табиий фанлар ўқитувчилари, вилоят ПҚКТМОИ мутахассислари иштирок этди. Улар дастлаб мактабда ташкил этилган таълим-тарбия жараёни ҳамда табиий фанлар-

нинг ўқитилиши учун яратилган шарт-шароит билан танишдилар. Малакали ўқитувчиларнинг лаборатория машғулотлари иштирокчилар ва мутахассислар томонидан кузатилди.

«Урган-ўргат» тadbirlар мажмуасини амалда қўллаш, муаммо ва ечим, умумтаълим мактабларида табиий фанларни ўқитиш истиқболлари, илгор ўқитувчиларнинг иш тажрибаларини оммалаштириш бўйича олиб борилаётган ишлар, география фанини ўқитишда саёҳат дарслари ва амалий машғулотларнинг ўрни мавзуларида маърузалар тингланди.

Ўқтам МЕЙЛИЕВ,
Мафтуна ЎРОКОВА

Ихтирочи болалар

Набираси Отабекнинг диплом ва совғаларини кўрган Қурбонийоз бобонинг севинчи ичига сифатли аниқ. Чилонзор туманидаги 2-болалар мусика ва санъат мактабиде бўлиб ўтган «Йилнинг энг яхши ихтирочиси» республика кўрик-танловининг якуний босқичини кузата туриб ҳаёлимдан шу фикрлар ўтди.

Ўқувчи ёшлар ўртасида ихтирочиликни, ижодкорлиқни тарғиб қилиш, уларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш мақсадида ташкил қилинган мазкур танлов ёш ихтирочиларнинг ижодий ишлари кўргазмаси билан бошланди.

Танлов якунига кўра «Йил-

нинг энг яхши ихтирочиси» деб Хоразм вилояти Қўшқўпир туманидаги 4-умумтаълим мактабнинг 8-синф ўқувчиси Отабек Қурбонийозов эътироф этилди. У яратган «Виртуал соат» янги сифатида юқори баҳоланган. Навоийлик Уйғун Самандаров яратган «Электр ман-

Ko'rik-tanlov

баи» иккинчи ўринни эгаллаган бўлса, жиъзахлик Илёс Қувватовнинг «Сув насоси» 3-ўринга лойиқ топилди.

Ихтирочиларнинг катта-кичиги бўлмади. Мухими, у инсон манфаатлари йўлида хизмат қилса бас. Бугунги ёш ихтирочиларимиздан ана шундай кўпгина кашфиётларни кўтиб қоламиз

Назозат ХОЛМЕТОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Танловларда тобланган истеъдод

Юнус Ражабий номидаги Тошкент педагогика коллежиде «Ягонасан, муқаддас Ватан!» ҳамда «Барҳаёт анъаналар» кўрик-танловининг шаҳар босқичи ўтказилди. Унда касб-хунар коллежлари ва академик лицей ўқувчилари ўзаро беллашишди.

«Ягонасан, муқаддас Ватан!» кўрик-танловида мусиканинг оригиналлиги, қўшиқнинг мазмундорлиги, Ватанга муҳаббат ва садоқат гоёлари билан йўғрилганлигига алоҳида эътибор қаратилди. Якуний натижаларга кўра, Юнус Ражабий номидаги Тошкент педагогика коллежнинг мусика таълими йўналиши учинчи босқич ўқувчиси Диррабо Турғунова ғолиб деб топилди ва Республика босқичига йўланма олди.

— Ўқувчи ёшлар ўртасида халқ ижодиёти дурдоналарини, фольклор санъатини янада ривожлантириш, халқимиз миллий кадриятлари, урф-одатлари, удумларини кенг тарғ-

иб қилиш, мазмунан теран, бадий етук қўшиқлар яратиш кўниқмасини шакллантириш мақсадида ўтказилаётган бу каби танловлар қўллаб истеъдодли ёшларни саралаб бермоқда, — дейди Тошкент шаҳар ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси бош мутахассиси Замира Азимбаева.

«Барҳаёт анъаналар» кўрик-танловида эса жами ўн олтига фольклор дастаси ўзаро беллашди. Танлов шартларига кўра, ҳар бир жамоанинг анъана, маросими, урф-одатларини акс эттирувчи театрлаштирилган сахна қўринишлари, халқ қўшиқларининг намунавий ижроси, ҳудудга хос рақслар, халқ оғзаки бадий ижодини кўрсата билиш махорати синовдан ўтказилди. Шунингдек, либосларнинг сахна қўринишига мослиги ҳам эътиборга олинди. Танловда Тошкент маданият коллежнинг «Гулшод» фольклор дастаси биринчи ўринни қўлга киритди.

Несибеи МАМБЕТИРЗАЕВА,
«Ma'rifat» мухбири

Таълим муассасаларининг кундан кунга кўркам қиёфа касб этиб, зарур шарт-шароитлар яратилаётгани замирида ёш авлоднинг ҳар томонлама етук, баркамол ва билимли бўлиб ўлаётгани мақсади мужжасам. Замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда сабоқ бериш ўқувчиларнинг фан мазмун-моҳиятини янада чуқур англашига хизмат қилади. Айниқса, чет тилларни ўқитишда бунинг аҳамияти катта.

Qaror va ijro

— Президентимизнинг 2012 йил 10 декабрдаги "Чет тилларни ўрганиш тизими-ни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида умумтаълим мактабларининг чет тили кабинетларини замонавий коммуникация воситалари ва техник анжомлар билан жиҳозлаш (қайта жиҳозлаш) меъёри ишлаб чиқилди, — дейди Халқ таълими вазирлигининг таълим муассасалари моддий-техника таъминотини ташкил этиш бошқармаси бошлиғи Нодир Муродов. — Мазкур меъёрга асосан умумтаълим муассасаларининг 1—4-синфлари учун чет тили хоналари компьютер техникаси, овоз чиқаргич, қўшимча симсиз сичқонча, проектор, маркерли оқ доска, интерактив доска, TV-тюнер, магнитола-DVD плеер ҳамда кўргазмалар куруллар билан жиҳозланиши кўзда тутилган. Бу борада 2013—2016 йилларда умумтаълим муассасалари чет тил-

ранглари, тана аъзолари, йил фасллари, уй ҳайвонлари ва оила ҳақидаги маълумотларни инглизча ифодалашига кўмак беради. Фильмлардан мавзуга алоқадор лавҳаларни ажратиб оламан ва ўқувчи ёшига мос равишда фойдаланаман. Асосийси, бу жиҳоз ўғил-қизларнинг диққат-идроки ва оғзаки нутқини ўстиришга хизмат қилади. Синфхонамизда турли баннерлар ва копток, кўғирчоқ сингари деталлар тўпланган. 1-синф ўқувчиларига "Танишув" ёки "Менинг оилам" мавзуларини ўтаётганимда одатда кўлга кийиладиган юмшоқ ўйинчоқлар ёки кўғирчоқлардан фойдаланаман. Масалан, машғулот жараёнида "Chain" ("Занжир") ўйинини ўйнаймиз. Бунда синфдаги барча ўқувчи иштирок этиши мумкин саналади. Улар стулларда айлана бўлиб ўтиришади, ҳар бири ўзи учун бирор ўйинчоқни танлаб, исм қўяди. Кейин ўқувчилар навбат-ма-навбат кўғирчоқлар тилидан ўзаро суҳ-

ЗАМОНАВИЙ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР САМАРАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Айни пайтда таълим муассасаларини малакали кадрлар, хорижий тиллар кабинетларини замонавий ахборот-коммуникация ва ўқитишнинг техник воситалари ва анжомлари билан таъминлаш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўришмоқда. Бу борада Сурхондарё вилоятида ҳам муайян ишлар амалга оширилмаётган.

Вилоят халқ таълими бошқармасидан олинган маълумотларга кўра, воҳода 828 умумий ўрта таълим мактаби, 15 давлат ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактаб-интернати, 8 давлат ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактаби, учта футболга ихтисослаштирилган мактаб-интернат, иккита санаторий, иккита махсус мактаб-интернат ўқувчиларнинг давлат стандартлари асосида таълим-тарбия олишига хизмат қилаётган. Мавжуд таълим муассасаларида чет тилларни ўргатишда илғор педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан самарали фойдаланиш ҳамда юксак малакага эга педагог кадрлар билан таъминлаш даражаси тахлил қилиниб, зарур чоралар белгилаб олинди. Чет тили фани бўйича мутахассислар етишмаётган умумтаълим мактаблари аниқланди.

— Ўрганиш натижаларига кўра, жорий йилнинг ўзига 78 умумий ўрта таълим мактаби чет тили ўқувчиларини билан таъминланди, — дейди вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи ўринбосари Абдулла Тўрабоев. — 135 таълим муассасасида ўқитувчиларни қайта тайёрловдан ўтказиш, Термиз давлат университетининг 55 нафар ҳамда Низомий номиди Тошкент давлат педагогика университети ва бошқа олий таълим муассасаларининг битирувчиларини ишга қабул қилиш режалаштирилди. Айни пайтда чет тили ўқитувчиларининг малакасини ошириш ва қайта тайёрловдан ўтказиш ишлари давом этириляётган. Уларга Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети махсус малака ошириш курсларини муваффақият-ли тугатган 14 нафар чет тили ўқувчиси вилоят педагогларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтида замонавий таълим стандартларини чуқур ўргатмоқда. Чет тилини ўқитишни такомиллаштириш, педагог-кадрларнинг хорижий тилларни мустақил ўрганишини таъминлаш мақсадида вилоят педагогларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти профессор ўқитувчилари english.mahorat.uz сайтида On-line курсларини ташкил этди. Янги ўқув йилида биринчи синфдан бошлаб чет тили дарсларини ташкил этишда ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш бўйича комплекс чора-тадбирлар белгилаб олинди. Чет тилларнинг биринчи синфдан ўқитилишини таъминлаш мақсадида ўқув режаси ва дарсликларга тегишли ўзгартаришлар киритиш асоси-

да беш мактаб инглиз тили, икки мактаб немис ва икки мактаб француз тили бўйича тажриба-синов муассасаси сифатида белгиланиб, раҳбар ва экспертлар, тажриба ўтказувчи ўқитувчилар тайинланди.

Вилоятда 201 минг 927 нафар 5—9-синф ўқувчиси бир минг 384 ўқитувчи чет тилларни ўргатмоқда. Улар ўқув-методик адабиётлар билан тўлиқ таъминланган. Чет тиллар бўйича 18 лингфон хонаси, тўрт минг 290 электрон дарслик мавжуд. Янги ўқув йили учун 858 умумий ўрта таълим мактабини компьютер, видеопроектор, электрон доска, телевизор, DVD, аудиоманитофон, 840 таълим муассасасини лингфон билан жиҳозлашга буюртма берилди.

Ангор туманидаги 10-умумий ўрта таълим мактабида 344 ўғил-қиз таълим-тарбия олмақда. 5—9-синфда таълим олаётган 207 ўқувчига икки нафар олий маълумотли ўқитувчи замонавий ахборот-коммуникация технологиялари билан жиҳозланган синфларда инглиз тили фани силраларини кўнт билан ўргатаётган. Янги ўқув йилида 60 ўғил-қиз биринчи синфга қабул қилинади. Уларга инглиз тилидан сабоқ бериш учун олий маълумотли мутахассис Мамаюсуф Ёшқобиллов вилоят педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтида ўз билим ва тажрибасини янада мустаҳкамлади. Жажжи ўқувчиларга замонавий мультимедиа ресурсларидан фойдаланган ҳолда дарт ўқиш тажрибасини бойитди.

— Замонавий технологиялардан фойдаланган ҳолда ўтилган ҳар бир дарс ўқувчиларнинг чет тилига қизиқишини кучайтириб, фанни янада чуқурроқ ўзлаштиришига хизмат қилади, — дейди М.Ёшқобиллов. — Бунинг натижасида улар нафақат хорижий тиллар, балки замонавий информатика асослари бўйича ҳам чуқур билим ва етарли қўникмага эга бўлади, фикрлаш доираси кенгайди.

Сариосиё туманидаги умумтаълим мактабларида ўқувчилар асосан инглиз ва немис тили фанларидан билим олмақда. Уларга 84 нафар педагог чет тилларидан сабоқ бераётган. Тахлиллар натижасида умумтаълим мактаблари ўқувчиларининг чет тилига бўлган эҳтиёжини тўлиқ қоплаш учун 17 нафар малакали мутахассис зарурлиги маълум бўлди. Чет тилларни ўргатиш сифати ва самарадорлигини ошириш учун мавжуд 78 мактаб компьютер тўпламлари, видеопроектор, электрон доска ва бошқа техник воситалар билан таъминланади. 75 таълим муассасасида замонавий лингфон хоналари ташкил этилади.

Вилоят таълим муассасаларида "Инглиз тилининг энг яхши билимдонни" кўрик-танлови, чет тилларда турли мавзуларда диктант, байъ ва иншолар танловлари ўтказилиб, энг зукко ўқувчилар муносиб рағбатлантири-лаётгани ҳам ёшларнинг хорижий тилларни пухта ўзлаштиришига хизмат қилмоқда.

Холмўмин МАМАТРАЙМОВ,
ЎЗА мухбири

ҚУЛАЙ ИМКОНИЯТ — ЎҚУВЧИГА ҚАНОТ

ёхуд чет тили хоналари қандай жиҳозланиши хусусида

лар кабинетларини замонавий ахборот-коммуникация ва ўқитишнинг техник воситалари, анжомлари билан жиҳозлаш (қўшимча жиҳозлаш)ни жадаллаштиришга қаратилган дастур қабул қилинди. Унга кўра, мактаблардаги 1—4-синф чет тили хоналари 17 218 тўппам ва 5—9-синф чет тили хоналари 8735 тўппам жиҳоз билан таъминланади. 2013 йили 2457та, 2014 йили 4193та, 2015—2016 йилларда эса 5284тадан бошлангич синфлар тўппами тегишли таълим муассасаларига етказиб берилади.

Айтиш жоизки, ўқитувчи ўзи учун ажратилган компьютер техникаси (ноутбук) орқали электрон дарсликлардаги мавзу мазмуни ва кўргазмалар материалларни ўқувчига етказиб беради. Қолаверса, чет тили фанига оид анимацион ўйин ва кўрсатувларни намойиш этишда проектор ва TV-тюнер кулайлик тугдирди. Интерактив доска мосламаси эса ижодкор ўқитувчилар учун машғулотларни қизиқари, ноанъанавий тарзда ташкил этиш ва фандаги мураккаб мавзуларни ўқувчиларга осон тушунириш имконини беради. Кўплаб тасвири ролик ва овозли файллар боланинг ўқиш, ёзиш, санашга оид қўникмаларини шакллантириб, нутқини ривожлантиради. Меъёрий ҳужжатларда ўқув кўргазмалари куруллар, 1-синфлар учун дидактик материаллар, 2—4-синфлар учун ўзбекча-инглизча, инглизча-ўзбекча лугатлар, ўзбек халқ эртаклари (чет тилида) билан таъминлаш микдори синфдаги ўртача ўқувчи ўрнига қараб белгиланган.

Барча керакли воситалар, жиҳоз ва мосламаларни ўз ўрнида қўллаш педагогнинг ундабуронлигига ҳам боғлиқ, албатта. Илғор ва ижодкор ўқитувчи ўзи яратган кўргазмалар воситалари билан нафақат хонага фойз киритади, балки ўқувчи қобилиятини ҳам юзага чиқаради. Бу борада пойтахтимиздаги 6-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаби чет тили ўқитувчиларининг иш тажрибаси ибратли.

— Дарс жараёнида синфдаги DVD плеер орқали инглиз тилидаги аудиоёзувларни болаларга эшиттираман, — дейди "Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси — 2013" кўрик-танлови ғолиби Дилфуза Қодинова. — Бу восита бошлангич синф ўқувчиларининг рақамлар, ўйинчоқлар,

батлашишади. Ушбу усул болалардаги тортинчоқликни енгиб, инглизча сўзларни эслаб қолишига кўмаклашади. Юқори синфларда эса чет тили хонасидаги кўргазмалар куруллар билан бирга электрон воситалар ва баннерларнинг аҳамияти катта. Ўқувчиларга 7-синфдан бошлаб фильмлардаги мазмунли лавҳаларни ҳавола этиш ўринли. Албатта, бунда миллий менталитетимиз инобатга олиниши шарт. Эътиборлиси, ўқувчилар билан ишлаш жараёнида фильм ҳақида ўз муносабатини инглизча изҳор этиши сўралади. Бола чет тилининг фонетика, лексика ва грамматика қисмини яхши ўзлаштиргани боис бу даврда таржима ва сўзлашув бўйича ўз билимини мустаҳкамлайди. Баннерларда эса машхур ёзувчиларнинг ибратомуз ҳикматлари ёки болаларни илм ва меҳнатга ундайдиган, қалбига поклик ва мардлик кайи фазилатларни сингдирадиган пурмаёно фикрларни акс эттириш мумкин.

Дилфуза Қодинова дарс ўтаётган хонага назар соларканмиз, ранг-баранг кўргазмалар воситалар диққатимизни тортади: тилининг грамматика бўлимидаги муҳим қоидалар, ўзбек алломалари ва машхур инглиз ёзувчилари суратлари, улар ҳақидаги қисқача таснифлар ва ҳикматли сўзлар... Уларнинг ҳар бирида ижодкор, изланувчан ўқитувчининг нигоҳи сезилади. Жумладан, "Let the Sun shines not only on us but through us" иборасини педагог шундай изоҳлади: кўёш фақат тепамизда эмас, ичимизда (юрагимизда) порласин. Муаллим ушбу сўзлар билан ёшларни эзгуликка қорлашга интилгани аён. Синфхонанинг қираверишида эса аукцион бурчакка кўзимиз тушди. Унда ўқувчилар рўйхати ва ҳар бир дарсда тўплаган баллар рағбат карточкалари шаклида ёзиб қўйилган. Бу болаларнинг билим даражасини баҳолаш баробарида жамоада соғлом рақобатни шакллантиради...

Демокчимизки, мактабларда муҳайё этиб қўйилган моддий-техника базаси билан эмас, балки дарсларда ўқитувчилар томонидан унулли фойдаланилган ахборот-коммуникация технологиялари ва кўргазмалар воситалар билан таълим самарадорлигига эришиш мумкин.

Шоиба БОЙМУРОДОВА,
"Ma'rifat" мухбири

КУТУБХОНАДА УЧРАШАМИЗ

Жиззах вилоятида 33 ахборот-кутубхона ва 129 ахборот-ресурс маркази китобхоналарга хизмат кўрсатамоқда. Президентимиз Ислам Каримовнинг 2006 йил 20 июнда қабул қилинган "Республика аҳолисини ахборот-кутубхона билан таъминлашни ташкил этиш тўғрисида"ги қарори асосида мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар инсон маънавиятини юксалтиришда энг зарур негматлардан ҳисобланган китобга эҳтиёжни қондиришдаги муҳим ишлардан бири бўлганини мазкур ахборот-кутубхона ва ахборот-ресурс марказлари фаолиятида ҳам кўриш мумкин.

Ахборотнинг замонавий ва қулай электрон шакли ҳар бир инсон ҳаётига кириб бораётган бугунги кунда китоб ўқишга эҳтиёж қамайгани, айниқса, ёшларнинг китобга қизиқиши сусайгани тўғрисидаги гаплар ҳам қулоққа чалинади. Бундай фикрга тўла қўшилиб бўлмайдми. Буни ахборот-кутубхона марказлари фаолияти мисолида ҳам кўриш мумкин.

Вилоят ахборот-кутубхона маркази 106 минг 34 нуска адабиётга эга. Марказга келувчи китобхоналар шу йилнинг биринчи чорагида 3969 нафарни ташкил этди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 33,4 фоиз кўпдир.

Ахборот-кутубхона маркази интернет тармоғига улашиб, электрон ўқув зали ташкил этилган, китобхоналар сони янада ошди. Замонавий компьютерлар билан жиҳозланган шинам ўқув зали доим гавжум. Малакали мутахассислар китобхоналарга намунали хизмат кўрсатаётди. Шу боис кутубхона фаолиятиндан барча мамнун. Йилнинг биринчи чораги давомида китобхоналарнинг сўровлари бўйича "ZiyoNET" тармоғидан 283

ларидан бири. Масалага шу нуқтаи назардан қаралса, талабанинг вилоят ахборот-кутубхона марказига қатнаётгани институтда у ўқишни хоҳлаган китоблар йўқлигидан эмас. Чунки ахборот-ресурс марказида мижоз сўраган китобни интернет орқали бошқа АРМлардан олиб бериш имконияти мавжуд.

— Институтимиз ахборот-

ташкил этиши аёлларда жамият маънавий ҳаётида ўз ўрнини топишга интилиш кучайиб бораётганини кўрсатиб турибди. Н.Собиржонова, К.Мироқилова, Р.Ғалиева каби ўнлаб китобхонлар муассаса жамоасининг аъзосидек бўлиб қолган. Улар марказ хизмати-дан мамнун бўлса, ходимлар уларнинг бу ерда ўтказила-

Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch

нусхада маълумотлар олиб берилди.

Марказдаги китобхоналарнинг шахсий варақаларидан қимнинг қачон, қайси китобни, қанча вақтда ўқиб чиққанини аниқ билиш мумкин. Масалан, Жиззах давлат педагогика институти талабаси З.Абдувалиев варақасида унинг бир йилда 27 китоб олгани қайд этилган. Бу китобхон шу даврда мумтоз адабиётимиз намояндalари Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, замонавий ўзбек адабиёти вакиллари Саид Аҳмад, Пиримқул Қодиров; Абдулла Орипов, Эркин Воҳидов, Худойберди Тўхтабоев, Муҳаммад Юсуф асарларидан то "Нобель мукофоти совриндорлари", "Маънавият асослари", "Ўлчов бирликлари терминлари" каби турли соҳаларга оид китоблар, жаҳон адабиётининг айрим намояндalари асарларини ўқиган.

Жиззах давлат педагогика институти ахборот-ресурс маркази вилоятдаги энг кўп китоб фондига эга, хизмат кўрсатиш замонавий технологиялар асосида йўлга қўйилган маърифат маскан-

ресурс марказидан ҳам зарур китобларни олиб тураман, — дейди З.Абдувалиев. — Бу ерга келишимнинг боиси, вилоят ахборот-кутубхона марказининг бадий адабиётлар фонди бойлиги, китобларни танлаш имконияти кенглигидан. Кутубхонадаги бундай қулайликдан нафақат мен, балки бошқа талабалар ҳам унумли фойдаланаётди.

Ҳа, талабада дарсларни қолдирмасдан, яна турли машғулотлар спорт мусобақаларидан ортиб, институт, вилоят ахборот-кутубхона масканларига қатнаши учун бўш вақтдан ташқари китоб ўқишга иштиёқ ҳам бўлиши керак. Демак, шу иштиёқ тўғрисида йўналиш ҳамма юмушларига улғураётди.

Марказнинг фаол китобхонлари орасида кекса авлод вакиллари, мактаб ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқувчилари, ўсмирлар, турли касб эгалари, уй бекалари бор. Бу ерга доимий қатновчи ўқувчиларнинг 11 фоизини 15 ёшгача бўлганлар ташкил этаётди. Китобхоналар орасида хотин-қизлар 34 фоизни

ётган турли маънавий-маърифий тадбирларда фаол иштирок этиб келаётганидан хурсанд.

— Юртбошимизнинг "Юксак маънавият — енгилмас куч" асарида таъриф-лаб берилганидек, бой тарихий, маданий меросимизни, умуминсоний қадриятларни, Ватанга, халққа муҳаббат туйғуларини ҳар бир одам ўз қалбига синдиришда китобнинг ўрни беқиёс, — дейди Жиззах туманидаги Ховослик маҳалласида яшовчи Т.Олимов. — Мамлакатимизда аҳолининг моддий фаровонлигини ошириш билан бирга, маънавий дунёсини бойитиш ҳам давлатимизнинг доимий эътиборида эканлигини мана шу ахборот-кутубхона маркази фаолияти ҳам кўрсатиб турибди. Марказнинг интернет тармоғига уланганлиги ва ундан фойдаланиш учун китобхонага барча қулайлик яратилганлиги ўқувчиларга шу ерда туриб мамлакатимиз марказий кутубхоналаридаги адабиётларнинг электрон шаклини бемалол олиб ўқиш имкониятини беради. Мен китобхоналарни, айниқ-

са, ёшларни кутубхона марказига жалб этаётган омил ҳам ана шу ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишнинг кенг жорий этилганлиги, деб биламан.

Яқинда марказда Обод турмуш йили мавзусида китобхоналар конференцияси ўтказилди. Унда юртимиз ҳаётини, халқимизнинг тарихий-миллий қадриятларини акс эттирувчи адабий-бадий асарлар ҳақида маърузалар, қизиқарли баҳс-мунозаралар бўлди. Бундан ташқари, муҳим саналар, байрамлар муносабати билан ташкил этилган "Шердил ва ўтюррак йиғитлар — Ватан фахри", "Алишер Навоий — буюк мутафаккир", "Бобур — шоҳ ва шоир", "Аёл — адабиёт қаҳрамони" каби кўргазмалар китобхоналарга манзур бўлди.

— Кутубхонамизда маънавий-маърифий тадбирлар мунтазам ўтказилади, — дейди ахборот-кутубхона маркази директори З.Раззоқбердиева. — Шу йилнинг биринчи чорагида турли мавзулардаги ўттиздан ортиқ китобхоналар конференцияси, давра суҳбатлари, китоб кўргазмалари ташкил этилди. Ушбу тадбирлар китобхоналар томонидан билдирилаётган фикр-мулоҳазалар асосида марказ китоб жамағатининг янги адабиётлар билан бойитиш, камчиликларни бартараф этиш, фаолиятимизни янада яхшилашда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Китобга қизиқишнинг ортиб бораётганини вилоятдаги бошқа зиё масканлари фаолиятида ҳам кўриш мумкин.

Тошқул БЕКНАЗАРОВ,
ЎЗА мухбири

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА БОЙИТИЛДИ

Ёз фаслини айниқса болалар завқу шавқ билан ўтказишди. Бу даврда бола саломатлигини мустаҳкамлаш ва чиниқтириш ишларига кенг эътибор қаратилади. Мактабгача таълим муассасалари ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш республика ўқув-методика маркази мутахассислари томонидан "Мактабгача таълим муассасаларида ёзги соғломлаштириш ишларини ташкил этиш" бўйича ишлаб чиқилган услубий қўлланма бу борада тарбиячиларга қўл келмоқда.

Жорий йилда мазкур услубий қўлланмага кўпгина ўзгаришлар киритилди.

— Мактабгача таълим муассасасида ёз ойларида ўтказиладиган соғломлаштириш, таълим-тарбия машғулотларининг асосий мақсад ва вазифалари болани соғлом, жисмонан баркамол қилиб вояга етказишдан иборат, — дейди МТМХҚТМОРУММ методисти Муяссар Нуриддинова. — Шу боис услубий қўлланмага бола-

ларни чиниқтирувчи мавсумий ҳамда миллий ўйинларнинг бир неча турлари ҳам киритилди. Мавсумий ўйинлардан бири сув эстафеталари орқали болаларнинг мускуллари ривожланиб, ўпка фаолиятининг иши янада яхшиланади, тана пропорциялари бир текисда ривожланади. МТМда жамоавий спорт турларидан волейбол, баскетбол ва футбол ўйинлари ҳам ташкил этилиб, режа асосида мавсумий тўғарақлар олиб борилади. Спорт тўғарақларига жалб қилишда биринчи навбатда ўғил-қизларнинг ёши, жисмоний кўрсаткичлари ва, албатта, қобилиятини ҳисобга олиш лозим.

Услубий қўлланмадан ўрин олган тўғарақ, машғулот ва ўйинлар ҳар бир гуруҳ учун алоҳида тузилган бўлиб, ёз мавсумида болаларни чиниқтириш ва соғлигини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Гулюз ОРИФЖОНОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Президенти-мизнинг 2006 йил 20 июндаги

ARMLar faoliyatidan

"Республика аҳолисини ахборот-кутубхона билан таъминлашни ташкил этиш тўғрисида"ги ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг бу борадаги ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлари «Эртага кутубхоналар қандай бўлади?» деган саволга тўла-тўқис жавоб беради.

Олий ва ўрта махсус таълим

АРМ 44 мингдан ортиқ китоб фондига эга

бўлиб, бта замонавий компьютер «ZiyoNET» тармоғи орқали интернетга уланган. 50дан ортиқ лазер дискларида электрон шаклдаги манбалар сақланмоқда. Келгусида ҳар бир кафедра ўз фаолиятини электрон шаклда тайёрлаши ва тақдим этишни режалаштирилган.

МАЪНАВИЯТ ЎЧОҒИ

муассасалари ҳамда умумтаълим мактаблари қошида бугунги кунда 1200дан ортиқ ахборот-ресурс маркази мавжуд. Уларда ўзбек, қорақалпоқ, рус ва бошқа тиллардаги 15 миллион нусхадан ортиқ дарслик, ўқув-услубий, бадий, техникавий ва маълумотнома йўсинидаги китоблар жамланган.

Жумладан, Тошкент автомобиль ва йўллар касб-хунар коллежида фаолият юритаётган

Ахборот-ресурс марказида Чарқамолон маҳалласи китобсеварлари билан ҳамкорликда алоҳида бўлим ташкил қилинган. Маҳалладошлар ўз шахсий кутубхонасидан ҳада қилган китоблар ҳисобига кутубхона фонди бойимокда. Яқинда «Ижтимоий фанлар» кафедраси олий тоифали ўқитувчиси Ёқутжон Камолова элликка яқин китобни марказга топширди.

Шавкат ЁҚУБОВ

Кайсики директорда интилувчанлик, ташаббускорлик ва, албатта, табдиркорлик хислатлари мужассам бўлса, уша мактабда муваффақиятлар ортиси аниқ. Бу фикр исботини Наманган вилоятидаги ўқув муассасалари мисолида ҳам кўриш мумкин.

— Таълим ислохотларининг самарадорлигини таъминлаш кўп жиҳатдан мактаб директорларига боғлиқ, — дейди Наманган вилояти халқ таълими бошқармаси бошлиғи Собитхон Турғунов. — Агар ўқув даргоҳи раҳбари ходимларни бир мақсад йўлида бирлаштириб, жамоада соғлом муҳит яратиб оласа, ижобий натижага эришиш мумкин. Айниқса, учки имкониятлардан оқилона фойдаланиб, қўшимча даромад топиш мактаб директоридан табдиркорлигини талаб қилади. Вилоятиёқ таълим муассасаларида ўзига ҳос тажриба тўплаган шундай раҳбарлар кўпчилигини ташкил этади. 2012 йил давомида 2 милли-

дейди туман ХТМФМТТЭБ муdiri И.Бўstonов. — Бу борада намунали иш ташкил этган 11-мактаб 2012 йили 28 миллион 239 минг 700 сўм даромад қилган. Маблағларнинг асосий қисми фаол ўқитувчи ва ўқувчиларни рағбатлантиришга сарфланди. Мисол учун, фан олимпиадаси ва билимлар беллашувида яхши иштирок этган 4 нафар ўқувчи ва уларнинг устозлари пул мукофоти билан тақдирланди. 25 миллион 500 минг сўм маблағ мактаб таъмири учун, 2 миллион 239 минг 700 сўм эса моддий-техник базани мустаҳкамлашга ишлатилди. Шунингдек, 3-МТМ ҳам қўшимча имкониятлар ҳисобидан топишган

атчилик сирларини ўрганишга бўлган кучли иштиёқ.

Дарвоқе, экинзорнинг туپроғини лабораторияда текшириб, қайси ўғит ёки маъданга муҳтожлигини аниқлайдиган мактаб директори кам бўлса керак. Бу ишни Маъсуда Мирзалиеванинг ўзи бажарётганини эшитиб, мактаб эришаётган натижалар бежиз эмаслигига амин бўлди.

— 2011-2012 йили 4,5 сотих ерда иссиқхона ташкил этиб, помидор ва гул кўчатлари етиштирдик, — дейди у. — 70 туп хурмо, 50 туп бодом, 60 туп ёнғоқ дарахти экканмиз. Мевали дарахтларнинг тағига картошка уруғи қаддик. Уша йили мактаб бюджети умумий ҳисобда 7 миллион 576 минг сўмга бойиди. Бу маблағлар ҳисобига мактаб инфратузилмасини яхшилаш-

2013-yil — Obod turmush yili

НАЗАРИЯ ВА АМАЛИЁТ УЙЎНЛИГИ

коллеж ўқувчиларида
ишбилармонлик кўникмаларини
шакллантираётти

Ғиждувон — қадим хунармандлар шаҳри, Бухоронинг бир бўлак гавҳари сифатида буюқ фарзандлари, қўли гул усталари ва миллий таомлари, қандолатчилиги билан республикаимизда машхур. Шаҳарга кираверишдаги катта йўл ёқасида жойлашган маиший хизмат касб-хунар коллежи гўё қадим шаҳар ўтмишини келажак билан боғлаб турувчи масканга ўхшайди. Чунки бу ерда замонавий техника воситаларини таъмирловчи усталар, миллий кийимлар тикадиган чеварлар, пазанда қандолатчилару моҳир сартарошлар тайёрланади.

— Таълим масканимизда 1456 нафар ўқувчи 8 та йўналиш, 24 мутахассислик бўйича тахсил олмақда. Хар йили коллежимизга 500 нафардан ортққ ўқувчи қабул қилинади. Бу рақам бизда таълим олиш истагини бўлган ёшлар талайгина эканини кўрсатиб турибди. Ўқувчиларнинг дарсда олган билимларини янада мустаҳкамлаши учун кўпгина корхоналар билан шартнома имзоланган. Ошпазлик, қандолатчилик бўйича тахсил олаётган қизларимиз коллеж биноси ёнида фаолият юритаётган "Лаззат маликаси" хусусий фирмасида дарсдан сўнг амалиёт ўтайди. Ёзги таътилда эса вақтинчалик ишга қабул қилинади.

Ўқув хоналари замонавий технологиялар билан жиҳозланган. Германиядан сартарошлик асбоб-ускуналари, Япония ва Россиядан тикув машиналари, Кореядан компьютер жамланмалари, радио ва телеаппаратураларни таъмирловчи жиҳозлар келтирилган ўқувчилар учун катта қўлайлик туғдирмоқда. Ёшлар бўш пайтлари дарсда ўрганган назарий билимларини амалиётда қўллайдилар. Бу эса ўқини тугатгандан сўнг иш фаолиятини бошлаган пайда, кичик бизнес билан шуғулланиш чоғи қўл келаяпти. Коллежимизни тугатган кўплаб ўқувчиларимиз мустақил табдиркор сифатида фаолият юритаётгани фикримиз исботидир, — дейди коллеж директори Исмаил Воҳидов.

Коллеж битирувчи ва ўқувчилари табдиркорлигини ривожлантириш, ёш табдиркорларни қўллаб-қувватлаш мақсадида ташкил этиладиган кўрик-танловларда ўз бизнес го-яла-

ри билан қатнашиб, имтиёзли кредит олишмоқда. Яқинда тикув ва тикув трикотаж буюмлари ишлаб чиқариш технологи мутахассислигининг 3-курс ўқувчиси Гулбаҳор Сатторова "Менин бизнес го-ям" кўрик-танлови вилоят босқичида голиб бўлиб, республика босқичида қатнашиб хуқуқини ва ўз табдиркорлигини бошлаш учун 20 миллион сўмлик кредитни қўлга киритди. Имтиёзли кредитни қўлга киритган яна бир ўқувчи Малика Латипова кичик тикувчилик корхонаси, Олимжон Усмонов эса чорвачилик фермаси очигаша муяссар бўлди.

— Коллежда тахсил олаётган 1456 нафар ўқувчининг 917 нафарини қизлар ташкил этади, — дейди тикув ва тикув трикотаж буюмларини ишлаб чиқариш йўналиши ўқитувчиси Севара Собирова. — Қизларимиз ниҳоятда чаққон, чевар. Баъзида ўргатганиндан-да зиёда қилиб, замонавий либосларга миллий руҳ бағишлаб тикаётганини кўриб, тўғриси, меҳнатимиз бесамар кетмаётганидан қувонамиз. Битирувчиларимиз туманларда кичик цехлар очинаёпти. Баъзида маслаҳат сўраб, баъзида эса эришган муваффақиятларини маълум қилгани келишади. Коллежни ўтган йили тамомлаган ола-сингил Дилфуза ва Дилафрўз Кодировалар бугун Ғиждувон буюм бозорига "Жозиб" номли кичик цех очиб, миҳозларга хизмат кўрсатишаёпти.

Ўқувчилар ёрдмчи хўжаликка жалб этилган. Коллежнинг томорқабон ер майдони 4 гектардан иборат. Хар бир гуруҳнинг ўз худуди бор. Коллеж ўтган йили туман ҳокимлиги, вилоят ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси томонидан ўтказилган "Энг обод таълим муассасаси" кўрик-танловида фахрли 2-урини қўлга киритди. Дарҳақиқат, таълим даргоҳи атрофи тоза-озода, жозибали: мевали дарахтлар, полиз эканлари гуркираб ўсмоқда. Гулзорда кўзни камаштирувчи анвойи гуллар очилиб ётибди. Яратувчилик, ижодкорлик бор жойда гўзаллик, ободлик бўлади. Биз буни ана шу коллеж ҳаёти мисолида-яна бир бор кўриб турибмиз.

Сора ТОШЕВА,
«Ma'rifat» мухбири

ТАШАББУСКОРЛИК ВА ТАДБИРКОРЛИК

таълим сифати ва самарадорлигини
оширишга хизмат қилмоқда

ард 435 миллион 800 минг сўм қўшимча даромад топиш мўлжалланган бўлса, яқинда режа 444 миллион сўмга ортиси билан бажарилди. Маблағларнинг 102 миллион 200 минг сўми умумий оватқаланишдан, 43 миллион 400 минг сўми бўш турган бино ва иншоотларни ижарага беришдан, 172 миллион 800 минг сўми ўқув курслари ва марказларидан, 115 миллион 200 минг сўми тўғараклардан топишган бўлса, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришдан 76 миллион 100 минг сўм, чорва ва парранда маҳсулотларини боқишдан 134 миллион 900 минг сўм фойда кўрилган. Бу маблағлар эса ходимлар ва иқтидорли ўқувчиларни рағбатлантиришга, таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга, биноларни таъмирлаш каби мақсадларга йўналтирилмоқда.

Натижаларни туманлар кесимида таҳлил этсак, Наманган шаҳри, Наманган ва Косонсий туманлари бу борада етакчилик қилмоқда. Айниқса, Норин туманидаги умумтаълим муассасаларида амалга оширилган ишларни алоҳида таъкидлаш ўринли. Улар режани 240 фоизга ортиси билан урдалашди. Бу натижа, чиндан-да, киши ҳавасини келтиради. Хўш, норинлик таълим фидойилари бу муваффақиятга қандай эришди?

— Туманимизда 43та умумтаълим муассасаси, 45та МТМ, 2та болалар ва ўсмирлар спорт мактаби ва 1та мактабдан ташқари таълим муассасаси мавжуд бўлиб, уларда 18889 нафар ўқувчи ва 3376 нафар тарбияланувчи билим олмақда. Таълим-тарбия самарадорлигини оширишда бюджетдан ташқари топишган маблағлардан ўринли фойдаланилмоқда, —

60 миллион 76 минг 800 сўм даромадини муассасани ободонлаштириш ва таъмирлашга, ходимларни рағбатлантиришга ва моддий-техника базасини мустаҳкамлашга ишлатди. Бюджетдан ташқари маблағ топишда Наманган тумани таълим муассасалари ҳам етакчилик қилмоқда. 2012 йили режадаги 159 миллион 500 минг сўм ўрнига 329 миллион 300 минг сўм қўшимча даромад топибди. Бу натижага эришишда 37-мактаб сингари таълим масканларининг ҳиссаси катта бўлди. Мактаб жамоаси деҳқончилиги чорвачиликдан 10 миллион сўмдан ортққ даромад олди.

— Агар мактаб томорқасидан унумли фойдалансангиз, шунга яраша натижага эришиш мумкин, — дейди директор Маъсуда Мирзалиева. — Мактабимиз нафақат туманда, балки вилоятдаги йирик умумтаълим даргоҳларидан бири саналади. Йилнинг исталган фаслида келсангиз, бир хил манзарага гувоҳ бўлишингиз мумкин. Кўркамлик ва саришталлик, ободончиликдан баҳри дилингиз очилади. Бу ютуқлар замирида, энг аввало, ўқувчию ўқитувчилар меҳнати, ободончиликка иштиёқи ётибди. Зиё масканимиз худудидидаги ярим гектар майдондан хар йили 8—10 миллион сўм атрофида маблағ топилаётгани хар қарич ердан унумли фойдаланилаётганидан далолатдир. Томорқа синфларга ажратиб берилган. Кимнинг кекида қандай экин ёки мева бўлса, то йиғиб-териб олингунча масъул ҳисобланади. Халқимизнинг «Қўли текканнинг оғзи тегади» деган пурмаъно нақли бор. Ердан яхши фойда олган синф ўқувчилари даромадга ҳам шерик. Аммо ўқувчиларни ерга тортаётган омиб бу эмас, аксинча, зиро-

га эришдик. Спорт зали, ошхона ва кутубхонада амалга оширилган таъмирлаш ишлари ҳам шу маблағлар эвазига бажарилди. Шунингдек, бюджетдан ташқари маблағлар ижтимоий ҳимояга муҳтож ходимларни қўллаб-қувватлаш, турли кўрик-танловларда голиб бўлган ўқувчиларни рағбатлантиришга ҳам йўналтирилмоқда.

Ўтган ўқув йили мактабнинг фаол ўқувчи ва устозлари вилоятнинг тарихий жойларига саёхатга олиб борилгани барчани руҳлантириб, янада яхши натижаларга эришишга чорламоқда.

— Мактаб маъмуриятининг бу эътибори биз муаллимлар учун маънавий озуқа бўлмоқда, — дейди математика фани ўқитувчиси Асила Зиева. — Фан олимпиадаси ва билимлар беллашувида яхши натижа кўрсатган 16 нафар истеъодли ўғил-қиз Қўқон шаҳридаги тарихий обидалар билан танишиб қайтди.

Таълим муассасаси эзгу ишларни «Обод турмуш йили»да ҳам давом эттирмоқда. Мактаб боғида парвартишланаётган мевали дарахтлар мартнинг бошида яна 80 тупга қўпайди, янги бодомзор ва ўрикзор барпо этилди. Мактаб директорининг айтишича, ўтган йили хурмозордан олинган 1,5 тонналик ҳосил бу йил яна бир тоннага қўпаяркан.

— Илк олиндиған даромаддан иқтидорли ўқувчиларнинг пойтахтимизга саёхатини уюштиришнинг ният қилдик, — деди Маъсуда Мирзалиева. — Бу эса ўқувчилар ўртасида соғлом рақобатни вужудга келтириб, таълим самарадорлигини оширишга омиб бўлмоқда.

Ғанишер АКБАРОВ,
Хайрулло АБДУРАХМОНОВ,
«Ma'rifat» мухбирлари

Инсонийликка хиёнат

...Болалик хотираларим кўз олдимда тез-тез жонланади: оққа бўйланган икки қаватли узун уй, турфа рангли тахта панжара билан ўралган боғ, халинчаку нарвончалар ўрнатилган майдончамиз...

Ўн бешга яқин бола бир хонада яшарди. Баъзиларнинг бир-икки ёш катта ё кичиклигини айтмаганда, ҳаммамизнинг ёшимиз тенг. Ўшанда менинг энг катта ораум нима эди, биласизми? — тун бўйи ойишоннинг иссиқ кучоғида ухлаш. Аммо негидир бунга ҳеч муяссар бўлолмаганман.

...Ойи, дада... Бу сўзлар билан таниш эдим-у, маъносини тўлиқ англамасдим. Лекин биз болалар «Дадам ё онам мени эртага олиб кетади...», дея бир-биримизга макташнишн канда қилмасдик. Ахир, ойишом «Ўртоқларинг билан уришмасдан ўйнаб, кўпроқ шеър ёдлаб, одоби бола бўлишнинг учун сени бу ерга олиб келишган. Агар айтганимни қилсанг, албатта, даданг сени олиб кетади», дея таскин берарди-да. Баъзан хаёлга толардим: ота-онам мени олиб кетгач, катта ҳовлида ўз кишигина бўлиб яшаймиш. Зўр-а? Аммо бу ердаги ўртоқларимсиз бироз зерикаман-ов? Барибир яхши! Икки киши бир ўзимга меҳрибонлик қилади...

Умр — инсоннинг борлиқ заррасига айланмоқ ҳақсиз. Умрнинг баҳоси эзгу амал ва яхшиликлар билан ўлчанади. Гафур Фулом «Яшаш дарбозаси остона-сидан, Зарҳал китоб каби очилур олам, Тириклик кўрқидир меҳнат, муҳаббат, Фурсатдир қилгувчи азиз, мукаррам»,

дея таъкидлаганида аини шу ҳақиқатга бадий сўз либосини кийдирган эди. Дарҳақиқат, меҳр-муҳаббат киши ҳаётига гўзаллик ва мазмун бағишлагина қолмай, коинот аро чекланган қиёфасига чексизлик маъносини бахш этади. Бирок тириклик ташвишю нафс қутқулари инсонни баъзан шундай синовларга тўқнаштирадими, у тўғри йўлдан қалъиди, олий мақомидан қуйиға энади. Бўлмаса, табиат гултожи — аёлнинг ўз дилбандчини, тўққиз ўй бағрида қўтариб юргани, энг ачинарлиси, парварши муҳрга муҳтож миттигина тирик жонни ташлаб кетишини қандай изохлаш мумкин? Отанинг ўз пушти қамаридан бўлган зурриёиддан воз кечишини нимага менгзаса бўлади? Бу инсонийликка хиёнат эмасми?!

Юксак тугйулар қаноати

...Ойишоннинг айтишича, Аҳмадни ота-онаси олиб кетибди. У ўйинчоқларини Ботирга қолдирибди. Ўйдағилари янгисини олиб беришаркан. Аслида, бу ҳол бизга бегона эмас. Ҳамма шундай қилади. Аҳмад ҳар кун миини ўйнайдиган қора тулпорча унга Шукрудан қолганди. Ботир ҳам ўз оиласига кетадиган кунни уни менга совға қилишга ваъда берди...

Ҳар кунни ёлғиз қолганимда ёд олган шеърларини ичимда қайта-қайта такролламан. Ўйимизга борганда отамга, онамга барини айтиб бераман. Улар бундан жуда ҳурсанд бўлишди...

...Дадам эртага бу ердан мени олиб кетаркан. Қандай яхши! Бирок энди мен ҳам ўзимга тегишли нарсаларни бошқага беришим керак. Улардан воз кечиш бироз қийин-у, аммо янгилари қўлга тегишини ўйласанг, осон экан...

...Авал сарсавлат, қош-киприкларни сийрак, юзига узун-қисқа чизиклар тушган, сочларига оқ оралаган бу кишининг дадам эканига шубҳа қилдим. У мени қўлига қўтариб, юзимдан ўлди ва ёнида қимтинибгина турган кичикроқ жуссага, оппоқ юзюда нимтабассум қотиб қолган, сочларини силлиқ тараган аёлга «Шу бола», деб қўрди. Онам ҳам

мени қўлига қўтариб, юз-кўзимдан ўпа бошлади. «Болам, нега бир оғиз ҳам гапирмайсан? Мен сенинг онангман. Сени олиб кетишга келдик, энди бирга яшаймиш». Нимадандир норозиликми ёки кўнгил тўлмаслиғими — қандайдир ғалати кайфият мени чулбаб олганди. Базўр тилим айланди: «Сизларни жуда соғиндим, нега шу пайтгача келмадингизлар?».

Бола ота-она қарамогидан турли объектив ва субъектив сабабларга кўра маҳрум бўлади. Гоҳ ота-она умр савдоларида хатога йўл қўйса, гоҳ бешафқат қисмат ўз ҳукмини ўқийди. Шунда норасида гўдакларнинг кейинги ҳаёти давлат ва жамият зиммасидаги энг муҳим масалага айланади. Зотан, улар турмушнинг аччиқ-чўчүк неъматларига бардошли, ўзлигини ва дунёни англаган, эзгу максаслари йўлида турли ғовларни енгиб ўтишга қодир шахс бўлиб воёяга етсагина, жамиятнинг муносиб аъзоси айланishi мумкин.

Мамлакатимизда воёяга етмаганлар ҳуқуқлари ҳар томонлама ҳимоя қилиниб, бу борада мустаҳкам қонунчилик базаси яратилган. Жумладан, ота-она қарамогидан маҳрум бўлган бола фарзандликка олиниши, тутинган оиллага қабул қилиниши, турли муассасалар(тарбия, даволаш, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш муассасаси...)га тарбияга берилиши ёки унга васийлик ва ҳомийлик белгиланиши мумкин.

Воёяга етмаган болани оила ва ота-она меҳр-муҳаббати билан таъминлашда энг мақбул йўл — фарзандликка олишидир. Ҳўш, бу қандай амалга оширилади? Унинг ҳуқуқий асослари қандай? Фарзандликка олувчи шахсларга қўйиладиган талаблар нималардан иборат?

Фарзандликка олиш фарзандликка олинганлар ва фарзандликка олинганлар учун ўзига хос ҳодиса, юксак инсоний тўғйуларни қаноатлантиришидир. Аини вақтда, бу жамият учун ҳам гоёт фойдалий. Зеро, ўзаро ишонч, меҳр-муҳаббат, масъулият, ғамхўрлик асосига қурилган янги оила жамият тараққиётида жуда муҳимдир.

— Фарзандликка олиш боланинг биологик ота-онаси ҳуқуқ ва мажбуриятларининг фарзандликка олувчига қонунда белгиланган тартибда ўтишидир, — дейди Фарғона давлат университети катта ўқитувчиси, юридик фанлар номзоди Жуматул Дадабоева. — Натиджада, бир томондан, фарзандликка олувчи ва унинг қариндошлари, иккинчи томондан, фарзандликка олунувчи ўртасида одатдагидек (яъни, туғилганлардек) ҳуқуқ ва мажбуриятлар вужудга келади.

Оила кодексига фарзандликка олиш масаласига алоҳида эътибор қаратилган бўлса-да, жараён билан боғлиқ қатор амалий муаммолар бартараф этилмаган, бир қанча масалаларда баҳсли вазиятлар ва ноаниқликлар мавжуд эди. Шу маънода 2013 йил 30 апрелда «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонуннинг қабул қилингани ва Фуқаролик процессуал кодексига ҳамда Оила кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритилгани аини мудоао бўлди. Ўзгартиришларга мувофиқ, фарзандликка олиш болани фарзандликка олишни истаган шахсларнинг (шахснинг) аризасига биноан, васийлик ва ҳомийлик органларининг фарзандликка олишининг асослиғи ва бола манфаатларига тўғри келиши ҳақидаги ҳулосасига кўра суд томонидан амалга ошириладиган бўлди. Ўшбу оптимал тартиб фарзандликка олувчилар, олунувчилар ҳамда учинчи шахсларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлайди. Бу жараёнда фарзандликка олиш шартлари ва бунга монелик қиладиган ҳолат-

лар профессионал жиҳатдан батафсил ўрганлади.

Янги қонунда ака-ука, опа-сингилларни ўртадаги қариндошлик алоқаларини бузмасдан фарзандликка олаётган шахслар устушлик ҳуқуқига эгаллиги белгиланган. Эндиликда, Оила кодексининг 151-моддасига биноан, «ака-укалар ва опа-сингилларнинг турли шахслар томонидан фарзандликка олинишига йўл қўйилмайди, фарзандликка олиш болаларнинг манфаатларига мувофиқ келган ҳоллар бундан мустасно».

Оила кодексининг 152-моддасига фарзандликка олишга ҳаққи бор шахслар кўрсатилган бўлиб, воёяга етган эркак ёки аёл фуқаролар бу ишни амалга ошириши мумкин. Бирок қонун билан белгиланган тартибда муомалага лаёқатсиз деб топиладиган, асаб касалликлари ёки нарколепия муассасаларида рўйхатда турувчилар, фарзандликка олиш бўйича зиммаларга юкланган мажбуриятларни бажаришдан бўйин товлаган, болага нисбатан шафқатсиз

чи) фактлар сингари ҳуқуқий муносабатнинг вужудга келишида муҳим ўрин тутади.

Фарзандликка олиш шартлари бири-бири билан узвий боғлиқ бўлиб, бола эрк-иродасининг ифода этилиши вақтидан юридик факт таркиб топа бошлайди. Олти ёшлигимда оилавий тушган суратга боқаман: дадам, ойим ва мен. Улар икки қўлимдан ушлаб туришибди. Барчамизнинг юзимизда табассум. Кулгуларимиз бир-бирига ўхшаш. Фақат менинг ташки қиёфам: кўзаларим, сочларим ва ранг-рўйим бу ҳамоҳангликни бузаётгандек. Нега? Бу ҳақда ўйласам, вужудимни совуқ тер босади...

— Болани фарзандликка олмоқчи бўлган шахслар ўз яшаш жойидаги халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимининг васийлик ва ҳомийлик оғушига ариза билан мурожаат қилиш. Лозим, — дейди Халқ таълими вазирлигининг болаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш ва реабилитация қилиш шўъба-си бошлиғи Хуриниса Қаббаева. — Сўнгра барча ҳужжатлар ҳамда олувчининг турмуш шароитлари ўрганилиб,

далолатнома тузилади ва шахснинг фарзандликка олувчи бўлишга ҳақлиқ ҳақсиз эканлиги тўғрисида ҳулоса тайёрланади.

Фарзандликка олишни хоҳловчи шахс ўз аризасига қўйидаги ҳужжатларни илова этиши керак:

— никоҳда турган шахслар (шахс) томонидан фарзандликка олинганда — фарзандликка олувчиларнинг (олувчининг) никоҳ тузилганлиги тўғрисидаги гувоҳномасининг қўчирма нусхаси;

— эр-хотиндан бири томонидан фарзандликка олинганда — бошқасининг розилиғи. Агар эр-хотин оилавий муносабатларни тугатган, бир йилдан ортиқ бирга яшамаётган бўлса ва эрнинг (хотиннинг) яшаш (турган) жойи номаълум бўлса, шунингдек, бу ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлса, фарзандликка олишда унинг розилиғи талаб қилинмайди;

— никоҳда турмаган шахс томонидан фарзандликка олинганда — фарзандликка олувчи паспортининг қўчирма нусхаси ва никоҳда турмаслиғи ҳақидаги маълумотнома;

— фарзандликка олувчиларнинг (олувчининг) соғлиғи ҳолати ҳақида тиббий ҳулоса (психиатрия, сил касаллигига қарши кураш ва нарколепия муассасалари, шунингдек, ОИТСга қарши кураш марказларининг маълумотномалари);

— фарзандликка олувчиларнинг (олувчининг) иш жойидан эгаллаб турган лавозими ва иш ҳақи тўғрисида маълумотнома ёки бошқа даромад манбалари тўғрисидаги маълумотнома;

— турар жойга бўлган мулк ҳуқуқини ёки турар жойдан фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжат;

— фуқаро фарзандликка олишга номзод сифатида ҳисобга қўйилганлиги ҳақидаги ҳужжат. Ота-онаси вафот этган ёки ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилган, суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топиладиган, болаларни тарбиялашдан бўйин товлаган, болалар муассасаларидаги фарзандидан узрли сабабларсиз бир йилдан кўп муддат ҳабар олмаган, бедарак йўқолганларнинг болалари фарзандликка олиниши мумкин.

Ma'rifat

Билгани яхшими, билмагани?

...Бу уй менга анчадан буён тинчлик бермайдди. Тут баргини еяётган пилла қуртидек юрагимнинг қат-қатини кемирати. Олти ёшлигимда оилавий тушган суратга боқаман: дадам, ойим ва мен. Улар икки қўлимдан ушлаб туришибди. Барчамизнинг юзимизда табассум. Кулгуларимиз бир-бирига ўхшаш. Фақат менинг ташки қиёфам: кўзаларим, сочларим ва ранг-рўйим бу ҳамоҳангликни бузаётгандек. Нега? Бу ҳақда ўйласам, вужудимни совуқ тер босади...

...Бақир-чақирлардан уйғониб кетдим. Ҳовлида қўшимиз Сафар ака масъулда қайқалиб турар, дадамга қўлларини битиз қилганча нималарнидир сўзларди.

— Сен мени ишдан ҳайдайсанми? Кечагина бошлиқ бўлиб, кўтарилиб қолдилар-да?!

— Сафар ака, бу масалани ишхонада гаплашамиз. Кейин сизни ишдан бўша-

тиш фақатгина менинг қарорим эмас, — дедим уни тинчлантиришга ҳаракат қиларди.

— Узингнинг тагингга сув қуяман, бола. Мен билан ўчакишма. Шерзодга бор ҳақиқатни айтман. Сенларни кон йилгапти, ташлаб кетганда кўраман холингини. Тушундингми?

— Сизимни эшитгач, сакраб туриб, дераза ойнасидан ташқарига мўраладим. Юрагимни аллақандай кўркүз ва гулгулга қамраб олди. Айвонда юзини рўмолининг учи билан ёпганча турган онам гапга аралашди. Унинг овози бўғзидан тиграб чиқарди:

— Жон Сафар ака, ундай қилманг. Мени жигаргўшамдан айирманг. Бир умр уйингизга чўри бўлай...

Сўнг дадамнинг «Уйга кир!», дея онамга бақирганини ва Сафар акани қўлтиқлаганча куч билан қўча томонга судраганини кўрдим. Уларнинг ғалаговурига бошқа одамларнинг ҳам овози қўшилди. Уйга кирган онам мени кўрди-ю, қаршимга тиззалаганча бағрига босди. Меҳрга лиммо-лим илиқ кўзешларини туйдим...

— Суднинг ҳал қилув қарори қонуний кучга киргандан сўнг оилавий-ҳуқуқий муносабатлар юзгага келади, — дейди юридик фанлари номзоди Шоира Йўлдошева. — Оила кодексининг 165-моддасига мувофиқ, фарзандликка олинган болалар барча шахсий ва мулкий ҳуқуқларда фарзандликка олувчининг ўз болалигига тенглаштирилади.

Болалар ва ота-онанинг бир-бирларини боқиш билан боғлиқ мажбуриятлар, мерос ҳуқуқи ва ҳоказоларни назарда тутувчи барча нормалар амалга таъбиқ этилади. Шу боис фарзандликка олинганлар тўғри ва ён шажара бўйича қариндошлари билан никоҳга кириши мумкин эмас.

Фарзандликка олиш сири ҳар қандай фарзандликка олишнинг мажбурий элементи ҳисобланмайдми. Масалан, ўн ёшга тўлган боладан розилиғи сўралмай мумкин. Ўз ота-онасини эслай оладиган болага ҳам бу ҳақда бемалоол айтилаверарди. Агарда бола ёш нуктанга заридан ёки бошқа сабабга кўра фарзандликка олиш фактидан беҳабар

бўлса, қонун бу сирини сақлашни фарзандликка олувчи хоҳиш-истагига ҳавола этади. Фарзандликка олиш сирини сақлаш қонун билан муҳофазаланган.

Болага фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш дафтари ва бошқа ҳужжатлардаги ўз ота-онасининг бошқа эканини билдирадиган ёзувларни кўрсатиш, бу ёзувлардан қўчирмалар ва бошқа маълумотларни фарзандликка олувчиларнинг, улар вафот этган ҳолда, васийлик ва ҳомийлик органининг розилигисиз бериш тақиқланади.

Тўрт устувор жиҳат

...Борлигимни маъюслик қамраб олди. Тушунарсиз ҳафалик руҳимни емирмоқда. Кимдан, нимадан — сабабини билмайман. Негадир ёлғизликка талпинман. Синфхонада борлигимни кимдир пайкаб қолмасин деб нафасимни ичга ютиб ўтираман. Кўчада болаларга қўшилиб ўйнагим ҳам келмайдми...

Наҳотки, барчаси ҳақиқат бўлса? Асраб олинганим... Йўқ, йўқ! Бундай бўли-

ши мумкин эмас. Болалар гапираверарди-да. Аммо ростдан ҳам ташки қиёфам ўхшамайди-ку? Агар ҳақиқат бўлса-чи? Унда бу ерлардан кетишимга тўғри келади. Ахир, инсон муаллақ қолиши мумкин эмас. Бу илдиҳсиз ўсишга ҳаракат қилаётган дарахтдек гап. Руҳимга тирак бўлувчи таянч нуктани топишим шарт... Мен ўз ота-онамни, қариндош-уруғимни излаб топаман. Мени ташлаб кетишга уларни нима мажбур қилганини ўз оғизларидан эшитишим керак. Ахир, ҳар нарсанинг сабаби бўлади-ку?!

...Хонамга кирганимда онам қароватим устида ўтирар, нигоҳлари бир нуктада қотиб қолганди. Қўлида эрталаб ёстигим тағига бекитиб кетган кундалигим — афтидан, уйни йиғиштиришга кирган-у, уни топиб олган. Онам эшик очилиб-ёпилганини пайкамади ҳам.

— Сиз... сиз, — унинг бир қўчи тушганини сездим, — нега кундалигимни ўқидингиз, — дедим дабдбурустдан. Қандайдир бегона кўз ўзимни жиловлашга изн бермасди.

— Болам, — деди киприклари пирпираб онам, — сенга ёлғон айтишибди. Сен...

— Алдаманг, — гапини чўрт кесдим, — ёш бола эмасман энди!

Қўлидан кундаликни тортиб олмоқчи эдим, онам билагимдан ушлаб қолди. «Қўйворинг», деганча уни итариб ташлаб, кўчага отилдим. Йўлда чопиб кетаялман-у, қаёққа бораётганимни билмайман. Югуравердим, югуравердим. Мен учун муҳими, бир ерда тўхтаб қолмаслик, ким биландир юзма-юз келмаслик эди. Катта йўлнинг мулошишдан қишлоқ четидаги анҳор томон бурилдим.

Сув ёқасидаги улкан чинор тағида қанча ўтирганимни билмайман. Чўқур уйга толганимдан уфқдаги қуёш қир ортига чўкканини сезмай қолибман. Тун ҳокимига айланган итларнинг ҳуришлари бақалар жўр бўла болаганида қаергадир оғир қадамлар билан олдимадим...

— Ассалому алайкум! — Тоғ бағрида гулхан олдида чордона қурган чўпонга салом бердим. У қутлимадан ташрифидан ҳайрон бўлса-да, вазминлик билан мени ёнига чорлади. Белбоғини ёзиб, нон ва чўда пишган картошка қўйди,

дастурхонга таклиф этди. Чирсиллаб ёнаётган тоғолча шоҳларига термулганча анча вақт сўхбатлашиб ўтирдик. Унга бу ерга қандай келиб қолганим, бўлиб ўтган воқеалар, борлигимни асир этган ҳислар ҳақида сўзлаб бердим. Чўпон бош гапларимни қаршимда бўй чўзган тоғ каби вайрон ва сукунат билан тинглади. Унинг олов тафтидан қизарган юзидан бирор маънони ўқийман қийин эди. Узок жимликдан сўнг Холбой бобо (чўпоннинг исми шундай экан) менга «Сенга ўзингдан бошқа ҳеч ким ёрдам бер олмайди», деди. Бу жўн ва мен учун жуда муҳим маслаҳат ўйларимни тўзига юборди. Бобонинг эски пўстинига ўранганча хаёлга қўйилдим. Офтоблардан тонгги шуъалари қорли чўққиларда ялтирай бошлаганида кўзим илинди.

...Ярим тун. Хаёл оғушида уй томон аста сўдралиб борардим. Кечаги воқеалар кўз олдимдан ўтди. Бу кўнглимни ҳаловатсиз этса-да, бир ҳукмда собит эдим — бир сўтқадан буён кўрмаган меҳрибон ота-онамни, уйдаги ҳар бир нарсани: ҳар икки кунда бузиладиган велосипедимдан тортиб, юмшоқ қароватимгача жуда-жуда соғингандим. Уйга яқинлашарканман, тун ярмидан оққан бўлишига қарамай, ҳали ҳам чироқлар ёниқлигидан таажжубга тушдим. Кўча дарвозамизнинг очиклиги ҳавотиримни янада оширди. Уйга чопиб кирдим-у, «ойи», «дада», дея қақира бошладим. Аксига олиб, ҳеч ким жавоб бермасди. Йўғи аралаш овозимни эшитганимни, қўшимчи Шарофат хола «Ким у? Шерзод сенмасан?», деганича дарвозадан мўралади. Тобора ваҳима қарғига чўмаётган хаёллар оғушидан ўзимга келдим.

— Қаерларда юрибсан, аҳмоқ бола? — деди Шарофат хола ёш ўйнаган кўзаларини кўзимга тикиб, — даданг, онанг сени ахтариб, ўлар бўлса, ўлиб бўлди-ку! Ҳозиргина онангни шифохонага олиб кетишди. Қон босими ошибди...

Уйга кирганимда онамнинг деворга осилган суратга тикилиб ўтирганини кўрдим. Расмда қўшининг иссиқ тафтида эриётган муқаймоқни ялаётган мен ва мени шодон қўтариб турган онам ақс этганди. (Эсладим. Муқаймоқ чаплаган юзимни артиш учун мени қуваган онам иккимизнинг қўёфамизни дадам фотопленкага муҳрлаганди.) Онам мени пайқади-ю, бўртиб қолган ёноқлари узра оқаётган кўзёшларини яширишга уринди. Сўзсиз бир-биримизни тушундик. Нимадир дейишга тил айланмади. Биргина сўз иккимизнинг ҳам қалбимизга азоб бериб қўйдигандек туюлди. Индамасдан хонамга чиқиб кетдим. Қароватга ўзимни ташладим. Кўзим олдида кечаги куним, ҳаётимни остин-устин қилган воқеалар, ҳеч нимага алмасиб бўлмас бахтли болалик дамлари, гоҳ ғамгин, гоҳ шодон ўсмирлигим бирма-бир жонлана бошлади. Уларнинг ҳар лаҳзасида дунёга келтирган эмас, дунёни англагган онам менга ҳамдам ҳамдард бўлганини англадим. Ўз-ўзимга бўлган нафрат туғғни йиғига айланиб, жисму жонимдан отилиб чиқди. Шу вақтгача ҳисларимни жиловлаб турган мағрурлик тўғони меҳр-муҳаббат тўғонига дош беролмаганди...

Бир, икки, уч... Соат миллари ўз уч-қор отида тўхтовсиз ёлмоқда. Кечагина оқ йўргакча ўранган гўдак бугун оппоқ озуларга эргашган навқирон йиғит ёки оппоқ келинлик либосига бурканган соҳибжамол қиз. Яқиндагина фарзандининг атак-чечак қадамларидан ўзида йўқ шодланган ота-она энди набарасининг бўйларига тикилади. Тириклик соати қапкирининг ҳар бориб-келиши бир бутун умр, аслида. Утаётган лаҳзаларнинг бардавомлиги ва мазмундорлигини ота-она ва фарзанд, ака-ука, опа-сингил, дўсту ёр ўртасидаги меҳр-муҳаббат риштасининг мустаҳкамлиги белгилайди...

Онам меҳрабон ота-онамни, уйдаги ҳар бир нарсани: ҳар икки кунда бузиладиган велосипедимдан тортиб, юмшоқ қароватимгача жуда-жуда соғингандим. Уйга яқинлашарканман, тун ярмидан оққан бўлишига қарамай, ҳали ҳам чироқлар ёниқлигидан таажжубга тушдим. Кўча дарвозамизнинг очиклиги ҳавотиримни янада оширди. Уйга чопиб кирдим-у, «ойи», «дада», дея қақира бошладим. Аксига олиб, ҳеч ким жавоб бермасди. Йўғи аралаш овозимни эшитганимни, қўшимчи Шарофат хола «Ким у? Шерзод сенмасан?», деганича дарвозадан мўралади. Тобора ваҳима қарғига чўмаётган хаёллар оғушидан ўзимга келдим.

— Қаерларда юрибсан, аҳмоқ бола? — деди Шарофат хола ёш ўйнаган кўзаларини кўзимга тикиб, — даданг, онанг сени ахтариб, ўлар бўлса, ўлиб бўлди-ку! Ҳозиргина онангни шифохонага олиб кетишди. Қон босими ошибди...

Уйга кирганимда онамнинг деворга осилган суратга тикилиб ўтирганини кўрдим. Расмда қўшининг иссиқ тафтида эриётган муқаймоқни ялаётган мен ва мени шодон қўтариб турган онам ақс этганди. (Эсладим. Муқаймоқ чаплаган юзимни артиш учун мени қуваган онам иккимизнинг қўёфамизни дадам фотопленкага муҳрлаганди.) Онам мени пайқади-ю, бўртиб қолган ёноқлари узра оқаётган кўзёшларини яширишга уринди. Сўзсиз бир-биримизни тушундик. Нимадир дейишга тил айланмади. Биргина сўз иккимизнинг ҳам қалбимизга азоб бериб қўйдигандек туюлди. Индамасдан хонамга чиқиб кетдим. Қароватга ўзимни ташладим. Кўзим олдида кечаги куним, ҳаётимни остин-устин қилган воқеалар, ҳеч нимага алмасиб бўлмас бахтли болалик дамлари, гоҳ ғамгин, гоҳ шодон ўсмирлигим бирма-бир жонлана бошлади. Уларнинг ҳар лаҳзасида дунёга келтирган эмас, дунёни англагган онам менга ҳамдам ҳамдард бўлганини англадим. Ўз-ўзимга бўлган нафрат туғғни йиғига айланиб, жисму жонимдан отилиб чиқди. Шу вақтгача ҳисларимни жиловлаб турган мағрурлик тўғони меҳр-муҳаббат тўғонига дош беролмаганди...

Дунёни меҳр-муҳаббат қутқаради

...Дадам барчасини сўзлаб берди. Мени асраб олишганини ва қачондир бу сирини очилиш лозимлигидан қўп қийналганини айтди. «Асл ота-онангни билиш-

га ҳақнинг бор», дея менга илк хотираларни туғфа этган болалар уйининг манзилини берди. Қалб туғғеними босолмай, ўша томон йўл олдим.

Ўзим учун муҳим бир неча маълумотларни аниқладим. Ота-онам хорижлик экан. Шу ерда таълим олишган ва ўз ватанига қайтишдан олдин мени болалар уйига топширишган. Тўрт ёшлигимда ҳозирги ота-онам мени фарзандликка олишган экан. Бу маълумотлар ёруғ оламга келишим ҳақида реал фактларни ифода этса-да, ўзлигимни англашга имкон бермасди. Шу боис улар томон кетишга қарор қилдим. Наздимда, асл ота-онам менга тинчлик бермаётган муаммолар ечимини ва аини дамда бундан кейинги ҳаётимга тирак бўладиган ботиний қувватни топишимга қўмак б

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан 2009, 2011 ва 2012 йилларда
берилган дарсликларни 2013 йилда утилизацияга топшириш
Р Ў Й Х А Т И

Т/р	Дарслик ва ўқув қўлланмалар номи	Муаллифлар	Нашр этилган йили	Оғирлиги (гр)
Таълим ўзбек тилида				
1-синф				
1	Алифбе	Р.Сафарова ва б.	2012	222
2	Она тили	Т.Ғаффорова ва б.	2012	180
3	Ўқиш китоби	Т.Ғаффорова ва б.	2012	200
4	Математика	М.Аҳмедов ва б.	2012	280
5	Атрофимиздаги олам	А.Григорянц	2012	100
6	Тасвирий санъат	Р.Ҳасанов	2012	115
7	Музыка	Х.Нурматов ва б.	2012	120
8	Одобнома	О.Ҳасанбоева ва б.	2012	110
9	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2012	100
4-синф				
10	Она тили	Р.Икромов ва б.	2010	270
11	Ўқиш китоби	С.Матчинов ва б.	2010	345
12	Русский язык	Муаллифлар гуруҳи	2010	235
13	Математика	Муаллифлар гуруҳи	2010	290
14	Табиатшунослик	Муаллифлар гуруҳи	2010	185
15	Одобнома	Муаллифлар гуруҳи	2010	160
16	Музыка	Х.Нурматов ва б.	2010	165
17	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2010	210
6-синф				
18	Она тили	Н.Маҳмудов ва б.	2009	210
19	Адабиёт	С.Аҳмедов ва б.	2009	520
20	Русский язык	Р.Толипова ва б.	2009	240
21	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2009	300
22	Немис тили "Assalom, Deutsch"	Н.Суханова ва б.	2009	250
23	Француз тили	З.Абдушукурова ва б.	2009	220
24	Тарих	А.Саъдуллаев ва б.	2009	270
25	Математика	М.Мирзаахмедов ва б.	2009	300
26	Физика	Н.Турдиев	2009	215
27	Ботаника	Ў.Пратов ва б.	2009	175
28	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	140
29	География	П.Ғуломов ва б.	2009	235
7-синф				
30	Она тили	Н.Маҳмудов ва б.	2009	190
31	Адабиёт	Қ.Йўлдошев ва б.	2009	500
32	Русский язык	Р.Толипова ва б.	2009	230
33	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2009	240
34	Немис тили "Assalom, Deutsch"	Н.Суханова ва б.	2009	210
35	Француз тили	З.Абдушукурова ва б.	2009	200
36	Ўзбекистон тарихи	А.Мухаммаджонов	2009	180
37	Жаҳон тарихи	Т.Салимов ва б.	2009	190
38	Алгебра	Ш.Алимов	2009	240
39	Геометрия	В.Аъзамов ва б.	2009	220
40	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2009	220
41	Кимё	И.Асқаров ва б.	2009	240
42	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	100
43	Зоология	О.Мавлонов	2009	290
44	География	П.Ғуломов ва б.	2009	260
Таълим қорақалпоқ тилида				
1-синф				
89	Алифбе	К.Кожамуратова	2012	235
90	Она тили (Ана тили)	Б.Қутлимуратов ва б.	2012	182
91	Ўқиш китоби (Oqiw kitabi)	Б.Қутлимуратов ва б.	2012	206
92	Математика	М.Аҳмедов ва б.	2012	274
93	Атрофимиздаги олам	А.Григорянц ва б.	2012	102
94	Одобнома	Р.Ҳасанбоева ва б.	2012	110
95	Музыка	Х.Нурматов ва б.	2012	124
96	Тасвирий санъат	Р.Ҳасанов	2012	110
97	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2012	94
4-синф				
98	Ўзбек тили	А.Рафиев ва б.	2011	183
99	Она тили	Е.Дауенов ва б.	2011	261
100	Ўқиш китоби	Е.Бердимуратов ва б.	2011	324
101	Рус тили	М.Алиева ва б.	2011	220
102	Математика	Н.Бекбаева ва б.	2011	286
103	Табиатшунослик	А.Бахромов	2011	170
104	Одобнома	М.Холиқова ва б.	2011	140
105	Музыка	О.Иброҳимов ва б.	2011	158
106	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов ва б.	2011	210
6-синф				
107	Ўзбек тили	Р.Толипова ва б.	2009	200
108	Она тили	М.Даулетов ва б.	2009	402
109	Адабиёт	З.Айжанова ва б.	2009	235
110	Рус тили	Р.Толипова ва б.	2009	242
111	Инглиз тили "Fly High English"	Л.Жўраев ва б.	2009	279
112	Немис тили "Assalom, Deutsch"	Н.Суханова ва б.	2009	250

Т/р	Дарслик ва ўқув қўлланмалар номи	Муаллифлар	Нашр этилган йили	Оғирлиги (гр)
113	Француз тили «Bon voyage»	З.Абдушукурова ва б.	2009	210
114	Математика	М.Мирзаахмедов ва б.	2009	299
115	Физика	Н.Турдиев	2009	217
116	Тарих	А.Саъдуллаев ва б.	2009	253
117	Ботаника	Ў.Пратов ва б.	2009	169
118	География	А.Соатов ва б.	2009	221
119	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	109
7-синф				
120	Ўзбек тили	Р.Толипова ва б.	2009	199
121	Она тили	А.Даулетов ва б.	2009	232
122	Адабиёт	К.Мамбетов ва б.	2009	239
123	Рус тили	Р.Толипова ва б.	2009	233
124	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Цой ва б.	2009	234
125	Немис тили «Assalom, Deutsch»	Н.Суханова ва б.	2009	250
126	Француз тили «Bon voyage»	В.Бухин ва б.	2009	210
127	Ўзбекистон тарихи	А.Мухаммаджонов	2009	183
128	Жаҳон тарихи	Т.Салимов ва б.	2009	185
129	Алгебра	Ш.Алимов ва б.	2009	240
130	Геометрия	А.Азамов ва б.	2009	218
131	Физика	П.Ҳабибуллаев ва б.	2009	219
132	Кимё	И.Асқаров ва б.	2009	217
133	Зоология	О.Мавлонов ва б.	2009	285
134	География	П.Ғуломов ва б.	2009	245
135	Информатика	Б.Болтаев ва б.	2009	92
Таълим қозоқ тилида				
1-синф				
136	Алифбе(Әліпбе)	А.Исабаев	2012	220
137	Она тили (Ана тілі)	М.Омаров	2012	180
138	Ўқиш (Оқу кітабы)	М.Омаров	2012	210
139	Математика	М.Аҳмедов	2012	275
140	Атрофимиздаги олам	А. Григорянц	2012	105
141	Одобнома	О. Ҳасанбоева	2012	110
142	Тасвирий санъат	Р.Ҳасанов	2012	110
143	Музыка	Х.Нурматов	2012	120
144	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов	2012	95
4-синф				
145	Ўзбек тили	А.Рафиев	2011	185
146	Ўқиш китоби (Оқу кітабы)	М.Омаров	2011	325
147	Она тили (Ана тілі)	М.Омаров	2011	265
148	Русский язык	М.Алиев	2011	225
149	Математика	Н.Бекбаева	2011	285
150	Табиатшунослик	А.Бахромов	2011	175
151	Одобнома	М.Холиқова	2011	145
152	Музыка	О.Иброҳимов	2011	165
153	Жисмоний тарбия	К.Маҳкамжонов	2011	215
6-синф				
154	Ўзбек тили	Р.Толипова	2009	205
155	Қозоқ тили (Қазақ тілі)	А.Исабаев	2009	240
156	Адабиёт (Әдебиет)	Е.Абдувалитов	2009	240
157	Русский язык	Р.Толипова	2009	240
158	Инглиз тили «Fly High English»	Л.Жўраев	2009	295
159	Немис тили «Assalom, Deutsch»	Н.Суханова ва б.	2009	250
160	Француз тили «Bon voyage»	З.Абдушукурова ва б.	2009	210
161	Математика	М.Мирзаахмедов	2009	310
162	Физика	Н.Турдиев	2009	225
163	Тарих	А.Саъдуллаев	2009	265
164	Ботаника	Ў.Пратов	2009	170
165	География	А.Соатов	2009	230
166	Информатика	В.Болтаев	2009	110
7-синф				
167	Ўзбек тили	Р.Толипова	2009	200
168	Қозоқ тили (Қазақ тілі)	Д.Айтбаев	2009	165
169	Адабиёт (Әдебиет)	Қ.Сейданов	2009	375
170	Русский язык	Р.Толипова	2009	235
171	Инглиз тили «Fly High English»	Л. Жўраев	2009	240
172	Немис тили «Assalom, Deutsch»	Н.Суханова ва б.	2009	210
173	Француз тили «Bon voyage»	В.Бухин ва б.	2009	200
174	Алгебра	Ш.Алимов	2009	245
175	Физика	Н.Ҳабибуллаев	2009	220
176	Жаҳон тарихи	Т.Салимов	2009	180
177	Ўзбекистон тарихи	А.Махаммаджан	2009	185
178	География	Р.Буланов	2009	240
179	Геометрия	А.Ағизматов	2009	220
180	Кимё	И.Асқаров	2009	220
181	Зоология	О.Мавлонов	2009	280
182	Информатика	В.Болтаев	2009	95

МАСЪУЛИЯТЛИ КАСБ ЭГАЛЛАБ

Инсон ҳаётини ўзи қизиққан касбга бағишласа, бундан ортиқ бахт бўлмас керак. Мен ҳам ўз иштиёқим билан Олий ҳарбий божхона институтига ўқишга кириб, бу касбнинг ҳақи даражада катта масъулият ва чуқур билим талаб қилишини англадим.

Институтимиз Юртбошимизнинг ташаббуслари билан 2003 йили ташкил этилган эди. Мана ўшангилар давомида юзгунгунча кадрлар етиштириб, божхона тизимида муносиб меҳнат қилиб келаётган. Институтимизда таълим кундузги ўқув шаклида бўлиб, тўрт йил муддатта мўлжалланган. Ўқишни муваффақиятли тамомлаганларга «божхона хизмати лейтенанти» махсус унвони берилиб, кадрларга эҳтиёжи мавжуд божхона органларида хизматга тақсимланади.

Институтда божхона ишининг тегишли йўналишлари ва раҳбарларнинг малакасини оширишга ихтисослашган махсус курслар ҳам ташкил этилган. Тизимда хизмат қилаётган ҳар бир ходимнинг икки-уч йилда бир марта малакасини ошириш, хизмат йўналиши ўзгарганларни эса қайта тайёрлаш курсларида ўқишни йўлга қўйилган. Шу билан бирга, бу ерда тахсил оладиганларнинг билим даражасини ошириш

учун «масофавий ўқитиш» тизими ҳам жорий этилган.

Олий ҳарбий божхона институтига замонавий моддий-техник базага эга. Таълим жараёни жаҳоннинг ривожланган мамлакатлари ўқув юрталарида қўлланиладиган илғор тажрибалар асосида олиб борилади. Натижада чет эл божхоначилари тўплаган илғор тажрибалар бизнинг институт тингловчилари касбий малакаси ва маҳоратини оширишга ҳам хизмат қилмоқда.

Faxr

Таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда олиб борилаётган кенг қўлмалли иқтисодий ислохотлар божхона органлари зиммасидаги масъулиятни ҳам ошираяпти. Бунининг юракдан тушунган ва ҳис қилган ҳолда ҳар томонлама интеллектуал билим ва салоҳиятга эга кадрлар бўлиб етиштириш учун бутун куч-ғайратимиз ва имкониятларимизни ишга солишга ҳаракат қилаёلمиз.

Илҳомжон ПАРДАЕВ,
Олий ҳарбий божхона
институтини тингловчиси

«Ma'rifat» Mahorat Maktabi

ЭЪТИБОРСИЗЛИК КАЧОНГАЧА?

Эндигина диплом олиб иш бошлаган ёш ўқитувчи ўқувчиларни ёзган иншоиларни текшираётган боши қотди: «Фарход бозоридан олма, анор ва хар хил мевалар олдик. Кечкурун оиламиз билан бирга маза қилиб едик». «Фарход» қанақа ёзилар эди-я, оила эмас, оила, хар эмас, хар...

Суҳбат асносида бир нечта тилни аралаштириб юборадилар

ганларни кўп кўрганмиз. Ёзма нутқда-чи, адабий тил қодаларига қанчалик риоя этаёلمиз? Кўча-кўйдаги рекламалар,

Kuzatuv

афишалар, ташкилот номлари кишининг диққатини тортганида даражада катта ҳарфлар билан ёзилади. Тошкент шаҳрининг бир нечта кўчаларида бир хил ҳолатга гувоҳ бўлдик: «Кан-стоповлар», «Киосклар»... Қаранг, нақадар усталик билан ясалган: русча сўз ва ўзбекча қўшимча!

«Фарход» деҳқон бозорининг кириш қисмига етти яшар боланинг гавдасидек келадиган ҳарфлар билан «Фарход деҳқон бозо-

ри» деб ёзиб қўйишибди. Алишер Навоий номидаги Миллий боққа кираверишдаги сурат ҳам эътиборимизни тортди: «Yangi xolat», «Eski xolat». Наҳотки ҳалигача «х» билан «ҳ»ни фарқлай олмасак?!

Мақтабда иншо ёзаётган bola «йўл»ни «йул», «ҳолат»ни эса «хoлат» деб ёзса, унчалик ажаблан-маса ҳам бўлади. Чунки у шундай хато ёзилган битикларни ўқиб катта бўлаяпти.

Кузатувларимиз асносида шунга амин бўлдики, кўчаларга ўрнатилган ёзувларнинг ҳар ўнта-сидан тўрттасида хато учраб экан. Дилни хира қиладиган бундай ҳолатлар қачонгача давом этади? Бунинг учун кимдир масъулми? Хўш, масъул бўлишса, нима учун хизмат вазифаларига панжа ор-тидан қарамокда?

Исломжон ҚУЧКОВОВ,
ЎзДЖТУ талабаси

Дарс тугашига ҳали 15 дақиқа бор. Бу пайт оралигида ўқитувчи талабадан-да кўпроқ соатиға қаради. Одатда дарс туга-шини талабалар ози-қиб кутишарди. Бироқ...

Қўнғироқ чалинди. Маърузачи ўқув қўллан-масини олиб, аудитория-ни тарк этди. Талабалар-нинг базилари овқатла-нишга шошилса, айрим-лари кейинги дарсга тай-ёрланиш билан овора. Яна кимлардир дарс му-ҳокамасига ўтишган.

— Бу ўқитувчини жуда хурмат қилардим. Катта курслар у кишининг маъ-рузаларини катта қизи-қиш билан тинглашлари-ни айтишган. Бироқ бу-

кейинги дарсга тааллуқ-ли маълумот кидирмоқда. Бу материаллар мавзуга алоқадор бўлгани билан саволларга айнан жавоб бермайди. Баҳо учун ўқийдиган бундай талаба-лар ўз дарсини яхши бил-маган ўқитувчини бема-лол қалғитса бўлади.

Дарсга кириш қўнғироғи ҳам чалинди. Қолган гап-ларни кейинги танаффус-да гаплашармиз.

Бугунги дарс жуда қизиқ бўлди. Талабалар-нинг давомати ҳам аъло даражада. Маърузага бе-рилиб кетиб, дарс туга-ганини ҳам билмай қол-дик. Талабалар савол бе-

ТАНАФФУСДАГИ ГАПЛАР

гунги дарс шунақанги зе-рикарки ўтдики...

— Чунки бу фан дом-ланинг ихтисослиғи эмас...

Ўқишга бирор янгилик олиш, билимни ошириш мақсадида келган талаба-ларнинг «Бугунги дарсдан нима олдик?» деган саволга жавобларини тинг-лаб, дарс эмас, ўқитувчи муҳим, деган хулосага ке-ламиз. Фан жуда керак-ли бўлса-ю ундан ҳеч нарсани тушунмайдиган домла кирса! Гап фақат талабаларнинг дарсга эътибори сусайиши ҳақида эмас, балки маъ-рузачи ўқитувчининг хур-мати қамайиши устида ҳам бормоқда.

Ўқитувчилар талаба-ларнинг дарсга тайёрла-ниб келмаганидан кўп но-лишади. Аммо домлалар орасида ҳам дарсга юза-ки тайёрланадиганлар, мажбур бўлгани учунги-на «маъруза» ўқийётганлар ҳам йўқ эмас. Айтадиган гапи тугаб қолган айрим ўқитувчиларни кўриб, кўнғироқ чалингандан ким кўпроқ қувонади: ўқитув-чимиз ёки талаба, деган савол туғилади баъзан.

Ҳали дарс бошлани-шига 10 дақиқа бор. Но-зима мобил телефонидан

ришга ҳам улгурмасидан кутилмаганда кўнғироқ чалинди. Домла аудито-рийани тарк этди...

Хар доимгидек барча ўз иши билан овора. Охириги партада ўтирган курсдошимнинг атрофиға бир зумда қизлар тўпла-ниб олишди. У ерда би-рор ёзувчи асарининг му-ҳокамаси эмас, «Faberlic» журналиндаги махсулотлар ва уларнинг нарх-наво-си устида гап борар эди.

— Бу атирининг баҳоси 45 минг.

— Бироз қиммат эмас-ми, қанча ўтиб берасиз?

— Ўзи, шундоқ ҳам ар-зон келди. Кейинги сафар бу нархга ололмайсан...

Яқинда «Шарқ зинқо-ри» китоб дўконига бор-гандим. Маърабнинг «Девон»ини қўлимга олиб варақлай бошладим. Энг гўзал газаллар жамланган нодир асар. Хар бир мис-ра наводек кўнглингизга кириб боради. Орқа му-қовасида нархи ёзилган — 35 минг сўм. Ула-элик-ка ошиқ дўгоналарим кит-об учун озгина қарз бе-риб турармикан? Стипен-дияда қайтарардим...

Садоқат РЎЗИЕВА,
«Ma'rifat» маҳорат
мактаби тингловчиси

ҚУЛОҚЧИНЛАР

Латифа:
— Уларин шу дискоте-кангга борма. У ер шов-қин жой, муסיқа баланд қўйилармиш, қар бўлиб қоласан.

— Овқатландим, ойи-жон, овқатландим...

Муסיқани баланд овозда эшитган бола-нинг қулоғи қар бўлиб қолар экан, бутун қулоқ-чинларни тикиб олиб, та-рақа-туруқ дийдиёсини ёнидаги шеригига эши-тилар даражада барал-ла қўйганларнинг аҳоли не кечади?

Шу савол ўйлантириб юрган кезлари автобус-да бир аёл билан суҳ-батлашиб қолдим. Наси-ба она қулоқ-бурун ши-фокори бўлиб ишлар экан.

— Уяли телефоннинг зарари кўпроқми ёки «наушник»никими?

— Биласизми, уяли те-лефоннинг инсон сало-матлигига зарари бисёр,

аммо «наушник» тақиб баланд овозда муסיқа эшитишнинг зарари ҳам ундан кам эмас. Чунки бу тўғридан-тўғри му-фия фаолияти-га таъсир этади. Кўча-қўйда, автобусда, метро-да — деярли ҳамма жой-да шу нарсани қулоқла-рига олиб олишади. Яна улар эшитаятган му-сиқа товуши биз атрофдаги-ларга ҳам келиб туради. Бу эшитиш нервларига таъсир қилиб, охи-роқибат уларнинг бутун-лай ишдан чиқишга олиб келиши мумкин.

Мутахассиснинг гапи-дан кейин атрофда ке-таётган тенгқуларимга қарадим. Қўплари қулоқ-чинларни тақиб олиб, кимдир бошини, кимдир оёғини тебратганча му-сиқа тингларди.

Наргиза ЮНУСОВА
ЎзМУ талабаси

Mulohaza

Сўнги пайтларда ом-мавий ахборот воситала-рида, ўзаро суҳбатлар-да, олим мутахассислар баҳс-мунозараларида глобаллашув сўзи кўп тилга олинаёт-тир. Луғатлар-да у — XX аср-нинг иккинчи

ярми — XXI аср бошида жаҳон тараққиётида шаклланган янги умум-сайёравий тартиботлар, давлатлар ва кишилар ўртасида ўзаро алоқа-ларнинг кенгайиши ва мураккаблашуви, дунё микёсида ахборот макон-и, капитал, товар ҳамда ишчи кучи бозоридида интеграциялашув, ат-роф-муҳитга техноген таъсирнинг кучайиши, «оммавий маданият» на-муналарининг кенг тар-қалиши, ахборот-мафку-равий ва диний-экстрем-истик хуружлар хавфи-нинг ортиб боришини аналтувчи тушуна, дея таърифланади. Юртбо-

шимиз «Юксак маънави-ят — энгилмас куч» ас-рида «Глобаллашув бу — аввало, ҳаёт сўратлари-нинг беқийс даражада тезлашуви демакдир», дея таъкидлайди.

Глобаллашувнинг ижобий томонлари та-лайгина. Аммо бугунги кунда салбий жиҳатла-

ҚАНДАЙ КУРАШМОҚ КЕРАК?

ри ҳам бисёрлиги куза-тилмоқда.

Хўш, глобаллашув-нинг салбий оқибатла-рига қарши қандай ку-рашишимиз мумкин? Аввало, ўзимизда юксак маънавиятни шаклан-тирмоқ лозим. Маъна-вий оламнинг маркази-ни, унинг ўз томирини ташкил этадиган нарс-а — хар бир йигит-қизнинг ўз киндик қони тўкилган оиласида олган тарбия-си ва унга амал қилиш

даражасидир. Иккинчи-дан, китобхонлик дара-жамизни ўстиришимиз зарур. Айрим тенгдош-ларимизнинг бадиий адабиётга қизиқиши сустлиги ташвишга со-лади. Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Абдулла Қоди-рийдек буюк боболари-

мизнинг шоҳ асарлари қалбимизда эзгу фази-латлар уругини унди-рибгина қолмай, дунёни янада теран ан-глашимизга, тафаккури-мизни бойитишга имкон беради. Учинчидан, хар биримиз ижтимоий фаол яшашга ўрганиш-миз шарт. Бу мамлака-тимизда яратилган им-тиёзлар, қонунчиликда белгиланган ҳуқуқлар даражасида ўзимизни намоён этиш имкония-

тидир. Ҳозир юртимиз-да турли давлат ва но-давлат ташкилотлар ёшларни хар томонлама қўллаб-қувватлаб, уларнинг истиқболли го-я ва лойиҳаларини ҳаётга татбиқ этишга кўмак бермоқда. Биз бундай имкониятлардан фойда-ланмас эканмиз, шубҳ-асиз, глобаллашув ша-роитида турли қўрниш-даги таҳдидлар олдида ожизлигимизча қолаве-рамиз. Ихтимозий фаол-лик биз ёшларни ягона мақсад сари биришти-ради, ҳаракатимизга маъно-мазмун беради. Бир сўз билан айтган-да, маънавиятимизни бойитиб борсак, миллий қадриятларимизни хур-мат қилсак, ҳушёр ва огоҳ яшасак, турли қўр-нишдаги таҳдид ва ха-тарларга қарши бема-лол кураша оламиз.

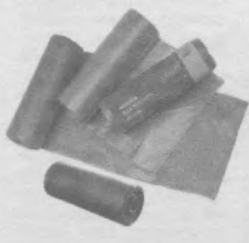
Гуларо НИШОНБЕОВА,
Ўзбекистон давлат
санъат ва маданият
институтини талабаси

Дунё аҳолисининг ўсиши, урбанизация жараёни, саноат корхоналарининг муайян бир ҳудудда кўпчиликни ташкил этиши, автомобиллардан тарқалаётган захарли газлар экологик мувозанатнинг ёмонлашувига олиб келмоқда. Глобал экологик инқирозга ечим топиш мақсадида эса дунё олимлари кўплаб изланишлар олиб боришмоқда. Мазкур муаммога бағишлаб халқаро микёсда турли тадбирлар, конференциялар ташкил этиб келинади. Хусусан, экологик барқарорликни таъминлаш ва жонли мавжудотлар нафас олаётган ҳаво мусоффолигига эришиш мақсадида "Бутунжаҳон атроф-муҳит кўни" таъсис этилган.

ЧИҚИНДИЛАР МУАММОСИ

унинг ҳал этилиши, энг аввало, инсон саломатлиги учун фойдали

уларни утилизация қилиш масаласида ривожланган хорижий давлатлар — Германия, Британия, АҚШ ва Японияда ўзига хос тажрибалар тўпланган. Ушбу мамлакатларда чиқиндиларни йиғиш масканларида турли рангдаги контейнерлар ўрнатилган бўлиб, маиший чиқиндилар алоҳида тўпланади. Масалан, қоғоз, шиша идишлар, озиқ-овқат, мева ва сабзавот чиқиндилари, консерва ва ичимлик банкалари, қурилиш ашёлари ва бошқаларни тўкиш учун алоҳида алоҳида контейнерлар хизмат қилади. Сингапурда эса сигарета қолдиғи махсус белгиланган жойга ташланмаса 500, чиқиндилар тўғри келган жойга ташлаб кетилса 1000 АҚШ доллари миқдориди жарима солинади. Бу қонунлар барчага бирдек тегишли ва уни бузганлар, ким бўлишидан қатъи назар, қонунга мувофиқ жазоланади. Дунёдаги энг тоза мамлакат дея тан олинган Швейцарияда атроф-муҳитга зарар етказиладиган ана шундай хатти-ҳаракатлар содир этилса, табиати муҳофазаси қилиш ташкилоти ҳодимлари томонидан зарур чоралар кўрилиб, айбдорга катта миқдорда жарима солинади.

Баъзи маҳсулотларни ишлаб чиқариш атроф-муҳитга уларни қайта ишлашга нисбатан кўпроқ зарар келтиради. Бунга алюминий ишлаб чиқариш ёрқин мисол бўлади. Бу ҳолатда 95 фоиз захарли моддалар ҳаво таркибига сингиб кетади. Ҳисоб-китобларга кўра, биргина АҚШнинг ўзида йил давомида 80 миллиардга яқин алюминийдан ишланган банкалардан фойдаланилади. Алюминий олиш жараёнида фторли водороддан ташқари катта миқдордаги углевод ва олтингургит оксидлари сингари захарли газлар ажралиб чиқиб, инсонда йирингли бронхит, ўпка шомлаши, бош айланиши, мигрен, қон босимининг ошиши каби касалликларни келтириб чиқариши мумкин.

Улкан чиқиндихоналар сув ва тупроқ билан бирга ат-

мосферани ҳам ифлослантириб ушбу ҳудудлардан ажралиб чиқаётган газлар инсониятнинг захарлаётгани тадиқотларда аниқланган.

Бундан ташқари, ҳар бир кишининг эҳтиёжини қондириш учун йилига иккита қарағай, ҳафталик газеталарни чоп этиш учун кетадиган қоғозни ишлаб чиқариш учун эса ярим миллионга яқин дарахтни кесиш талаб этилади. Модомики, эски газеталар қайта ишланса, бир йилда 250 миллион дарахт иқтисод қилинади. Шу билан бирга, янги қоғоз ишлаб чиқариш учун сарфланадиган электр энергиясининг 65 фоизи қайта ишлаш жараёнида тежалар экан.

УЛАР ФОЙДА КЕЛТИРИШИ ҲАМ МУМКИН

Бугунги кунда чиқиндиларни қайта ишлаш оқоли нафақат атроф-муҳит озодлигига, балки каттагина даромадга ҳам эга бўлиш мумкин. Таъкидлаш жоизки, айна дамда чиқарилаётган маиший чиқиндилар бундан 50 йил олдинги чиқиндилардан тубдан фарқ қилади. Улар асосан қайта ишлаш имкони мавжуд бўлган материаллардан иборат. Жумладан, озиқ-овқат маҳсулотлари қадоклари шаҳарлардаги чиқинди уюмларида тахминан 25 фоизни ташкил қилади.

Муддатини ўтаб бўлган маҳсулотларга қайта ишлов бериб, яроқли ҳолга келтириш дунёнинг кўпгина мамлакатларида катта даромад келтирувчи саноат даражасида тараққий этди. Қаттиқ маиший чиқиндиларни утилизация қилиш ва ундан янги турдаги маҳсулот яратишнинг энг самарали усули бу чиқиндиларни ёқиб ҳисобланади. Мисол учун, Швейцарияда 14та, Францияда битта, Германияда эса ҳозирча бта чиқиндиларни ёқиб заводлари мавжуд бўлиб, яқин йиллар ичида уларнинг сонини 28тага етказиш кўзда тутилган. Пекин шаҳрида ҳам айна пайтда 32та шундай завод-фабрикалар фаолият юритиб келмоқда.

ЮРТИМИЗДА АҲВОЛ ҚАНДАЙ?

Ўзбекистон экологик портали ҳисобланган «e-news.uz» сайтида келтирилишича, республикада йилига 100 миллион тоннадан ортиқ саноат чиқиндилари, 35 миллион тоннага яқин маиший чиқиндилар ҳосил бўлади.

Чиқинди ҳосил бўладиган корхоналар устидан давлат назоратини Ўзбекистон Республикасининг «Чиқиндилар тўғрисида»ги қонунига мувофиқ, Ўзбекистон Табиати муҳофазаси қилиш давлат қўмитаси амалга оширади.

Ушбу қўмита маълумотларига кўра, республикада йилига 30 миллион метр куб маиший чиқиндилар ҳосил бўлади. Мазкур чиқиндилар таркибига хўжаликлар, муассасалар (тиббиёт, таълим, савдо, офис), бозорлар ва кўчаларни тозалашдан йиғилдиган чиқиндилар кириди.

Ўзбекистонда ҳам бу борада самарали ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, шаҳар ва қишлоқларнинг санитария ҳолатини яхшилаш, чиқиндиларни аҳоли яшаш жойидан узоққа чиқариб ташлаш, утилизация-зарарсизлантириш ишларини қонунлар орқали бошқариш йўлга қўйилиб, бу борадаги муаммоларга барҳам беришга ҳаракат қилинмоқда. «Чиқиндилар тўғрисида»ги қонунда чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, уларнинг фуқаролар ҳаёти, соғлиги ва атроф-муҳитга зарарли таъсирининг олдини олиш, чиқиндиларнинг ҳосил бўлишини камайтириш ва улардан ҳўжалик фаолиятида фойдаланиш муносабатларини тартибга солиш белгиланган берилган. Шунингдек, қонунда чиқиндилардан иккиламчи хомашё сифатида фойдаланиш кенг йўлга қўйиш масаласи ҳам алоҳида кўрсатилган. Бу эса чиқиндиларнинг зарарли таъсири биров бўлса-да камайтиришга хизмат қилади.

Сурайё СИРОЖИДДИНОВА, "Ma'rifat" мухбири

Ушбу санани нишонлаш тўғрисидаги қарор 1972 йили Стокгольм шаҳрида бўлиб ўтган Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг атроф-муҳит муҳофазасига бағишланган конференциясида қабул қилинган эди. Шу йилдан буён 5 июнь Бутунжаҳон атроф-муҳит кўни сифатида кенг микёсда нишонланади. Бу кунни ўтказишдан мақсад атроф-муҳит муаммоларига дунё ҳамжамияти эътиборини янада кўпроқ жалб қилишдан иборат. Шунингдек, унга сиёсий тус бериш ва глобал экологик инқирозларнинг олдини олиш бўйича чора-тадбирларни қабул қилишга қаратилган.

Бир сўз билан айтганда, мазкур сана дунё аҳолисини она табиятга меҳр-муҳаббат, уни борлигига сақлаб қолишга ўз хиссасини қўшишга ундаш орқали экологик маданияти, дунёқарашини ўстиришга хизмат қилади. Шу кунни бевосита аҳоли иштирокида хайрия тадбирлари ташкил этилиб, табиат мусоффолигига ҳақриқлар, концерт дастурлари, таълим муассасаларида мавзуга доир ишҳо ва плакатлар кўргазмалари бўлиб ўтади.

Мазкур санани нишонлаш тўғрисидаги қарор кучга кирганидан бошлаб ҳар йили ушбу кунни маълум мавзу ва шior доирасида ўтказиш анъанасига айланган. Масалан, 1974 йили "Елгиз она Ер", 1976 йили "Сув — ҳаёт манбаи", 2007 йили «Музликларнинг эриши», 2009 йили "Сайёрамиз бизга муҳтож", 2010 йили "Турларнинг хилма-хиллиги. Ягона сайёра — ягона келажак", 2011 йили "Хавоза: табиат хизматидан фойдаланиш", 2012 йили "Яшил иқтисодиёт: сен унинг бир қисми" каби шiorлар остида ни-

шонланган. 2013 йили эса "Атроф-муҳитни муҳофазаси қилиш йили" мавзуси доирасида ўтказиш расман тасдиқланди. "Атроф-муҳитни муҳофазаси қилиш йили" ҳар бир инсоннинг ҳуқуқларини таъминлаш орқали уларнинг фуқаролик масъулиятини ҳис этган ҳолда атроф-муҳитга ижобий таъсир кўрсатиши асосий мақсад этиб белгиланган.

ЧИҚИНДИНИ ҚАЙТА ИШЛАШ — МУАММОНИНГ АСОСИЙ ЕЧИМИ

Атроф-муҳит зарарланишининг олдини олиш учун, энг аввало, чиқиндилар муаммосини бартараф этиш лозим. Зеро, XX асрнинг иккинчи ярмига келиб маиший чиқиндилар ҳажмининг ўсиб бориши экологик барқарорликка салбий таъсир кўрсата бошлади. Қарийб барча мамлакатларда қаттиқ маиший чиқиндилар ҳажми ҳар йили киши бошига 1 фоизга ортиб бормоқда. Статистик маълумотларга кўра, ҳозир дунё бўйича маиший чиқиндиларнинг бир йилги миқдори 400 миллион тоннадан ташкил қилиб, уларнинг 80 фоизи оддий чиқиндихоналарда қўйиб орқали зарарсизлантирилади. Бироқ шунга қарамай, чиқиндилар, уларни йиғиш, утилизация қилиш ва қайта ишлаш масаласи бутун дунёда долзарб муаммо бўлиб қолмоқда.

Маълумотларга кўра, ҳозирги кунда дунё бўйича чиқиндихоналарда 80 миллиард тоннадан ортиқ ахлат тўпланиб қолган. Уларнинг атиги учдан бир қисми қайта ишланмоқда, холос. Чиқиндиларни йиғиш ва

ЮРАК УЧУН ФОЙДАЛИ

Америкалик олимлар хулосасига кўра, спорт билан мунтазам равишда шугулланиш, тамаки маҳсулотларидан воз кечиш ва парҳез юрак қон-томир касалликларига чалиниш хавфини 80 фоизга камайтиради. Бу ҳақдаги мақола «Америка эпидемиология журна-ли»да чоп этилди.

Жон Хопкинс университети қоши-даги Тиббий тадқиқотлар маркази мутахассислари томони-дан ўтказилган тажрибаларда 44дан 84 ёшгача бўлган 6 минг 200 нафар эркак ва аёлнинг саломатлиги тўғрисидаги маъ-лумотлар ўрганиб чиқилди. Беморларни кузатиш муддати ўртача 7,6 йил давом этди. Изланишлар мобайнида ин-фаркт, юракнинг тўсатдан тўхтаб қолиши, кўкракдаги оғриқ, қон-томир тизимидаги жароҳлиқ амалиётлари, юракнинг ишемик хасталиклари ва бошқа сабаблар кузатил-ган.

Тадқиқот иштирокчиларининг ҳаёт тарзи тўрт баллик шкала асосида ажратилди.

— Барча омишлар ичида юракнинг ишемик касалликлари ва ўлим хавфини камайтириш учун биринчи ўринда тама-ки маҳсулотларидан воз кечиш зарур, — дейди тиббиёт фан-лари доктори, кардиолог Рожер Блюментал.

Унинг сўзларига қараганда, чекувчилар соғлом турмуш тарзининг икки ёки уч асосий шартига риоя қилганларга кўра камроқ ҳаёт кечиришган. Туртта асосий қоидага тўлиқ риоя қилганлар орасида ушбу хасталиклардан вафот этиш 80 фоиз камроқни ташкил этган.

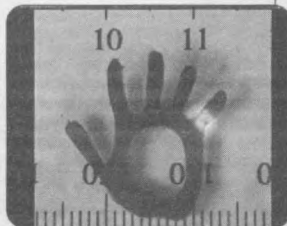
ЭГИЛУВЧАН
БИОПОЛИМЕР
ЯРАТИЛДИ

Калифорния университети (АҚШ) олимлари томонидан инфрақизил нур-лар таъсирида бошқариш мумкин бўлган биополимер ихтиро қилинди.

Мазкур материал фототропизм — ўсимликлардаги ёруғликка қараб ҳара-катланиш механизмининг сунъий нус-хаси бўлиб, гидрогел, яъни синтетик оксиллар, графен бўлаги ва сувдан ташкил топган биопо-лимернинг наноконпозицияси ҳисобланади.

Тадқиқотчилар яратган қўл шаклидаги говаксимон гил-рогелнинг бир томони иккинчи тарафига қара-ганда зичроқ говакчалар-дан иборат. Инфрақизил нурлар ёрдамида графен бўлаги қиздирилганда оксиллар сув молекулала-ридан ажрала бошлайди. Натижада зич говакли қисм тезроқ сувсизланиб, «бармоқ»лар нур тушаёт-ган томонга эгила бош-лайди. Оксилларнинг со-виши эса говакларни қайталан сув молекулалари билан бир-лаштирилади, «бармоқ»лар эса яна ўз ўрнига қайтади.

Янги биополимердан турли хил мақсадларда фойдаланиш кутилмоқда. Улар эгилувчан роботлардан тортиб, сунъий тана аъзолари ва дори етказиш воситаларини яратишда ҳам қўлла-нилиши мумкин.

«France-Presse» ахборот аген-тлигининг хабар беришича, Ис-пания божхона хизмати ходим-лари томонидан Малага порти-да балиқ овловчи кема бортига жойлаштирилган 17 тоннадан зиёд гиёҳвандлик моддаси аниқ-ланиб, 14 нафар кема экипажи аъзолари қўлга олинган.

АҚШнинг Иллинойс штати-да жойлашган кимё заводида келиб чиққан кучли ёнғин ва портлаш оқибатида Сьюард аҳоли пунктидаги одамлар тўлиқ эвакуация қилинган, ҳодиса жойида етиб келган ўт ўчирувчилар эса кимёвий модда-ларнинг сув билан реакцияга ки-ришишидан хавфсизлаб, омбор-ларнинг тўлиқ ёниб тугашини кузатишдан нарига ўтишмади.

Марказий ва Шарқий Европа-нинг бир қанча мамлакатларида кузатишган кучли ёнғинлар туфай-ли биргина Чехиянинг 40та шахри сув остида қолди, Прага мет-росининг 8та станцияси вақтин-ча ёниб қўйилди, шаҳарда фав-қулодда ҳолат эълон қилиниб, аҳоли хавфсиз ҳудудларга эвакуа-ция қилинди.

Эквадорнинг Орельяна про-винциясидаги Кока дарёси қир-ғоқларида «Petroecuador» ком-паниясига тегишли қуевурнинг ёрилиб кетиши оқибатида 10 минг баррел нефть дарёга си-зиб чиққан, дарё бўйларида ис-тиқомат қилувчи аҳоли катта миқдорда зарар кўрган, компа-ния вакиллари сув таъминоти-сиз қолган 60 мингга яқин аҳолини ичимлик суви билан таъминлаб, ҳудудни нефтдан тозалаш ишларини олиб бор-моқда.

Низомий номидаги ТДПУ ректо-рати ва жамоат ташкилотлари тарих факультети «Давлат ва ҳуқуқ асосла-ри» кафедраси мудир, юридик фан-лар номзоди, доцент Ҳамида Тўйчи-евага онаси

ХАЛИМА аянинг вафоти муносабати билан таъзия билдиради.

ЮРИШНИНГ ҲАМ, ЮГУРИШНИНГ ҲАМ ЗАРАРИ ЙЎҚ

Юриш ва югуриш. Уларнинг қайси бири саломатлик учун фойдалироқ, деган савола аниқ жавоб топилганича йўқ. Ўтказилган бир қанча янги тадқиқотлар ушбу ҳаракат-ланиш турларининг фойдали жиҳатлари олдинга қўйилган мақсадга боғлиқ эканини кўрсатмоқда.

Агар ортиқча вазндан халос бўлишни истасангиз, югуришнингиз маъқул. «Medicine & Science in Sports & Exercise» журналининг маълум қилишича, Беркли (АҚШ) шаҳрида жойлашган Лоуренс номидаги мил-лий лаборатория томонидан ташкил этилган йирик лойиҳа-да иштирок этган 15237 нафар юриб машқ қилувчилар ва 32215 нафар югурувчиларнинг ҳолати ўрганилди. Бунда тана вазни, бел айланаси, парҳез ва тадқиқот бошлангандан кейинги ҳар кунлик босиб ўтилган масофа қайд этилиб, ушбу маълумот-лар олти йилдан сўнг қайта ўрганилди.

Югурувчилар изланишнинг аввалида ҳам, охирида ҳам ўз тана вазни ва бел айланасини ўзгартирмадан сақлаб қолган. 55 ёшдан катта бўлган иштирокчилар ўртасидаги фарқ яққол-роқ кўзга ташланган.

Олимлар учун югуришнинг фойдали жиҳатлари сири ҳозирча маълум эмас. Уларнинг фикрича, бу югуриш жараё-нида юришга нисбатан кўпроқ калория сарфланиши билан боғ-лиқ бўлиши мумкин. Бироқ пиёда юрувчилар ҳам улардан кам энергия сарфлашмайди.

Айрим мутахассислар фикрича, орадаги фарқ сабаби иш-таҳа билан боғлиқ бўлиши ҳам мумкин. Вайоминг универси-тети (АҚШ)нинг бир гуруҳ изланувчилари томонидан ўтказил-

ган бошқа бир тажрибада 9 нафар югурувчи, 10 нафар пиёда иштирок этди. Биринчи кун ҳар икки гуруҳ бир соат даво-мида югуриш йўлакчасида машқ қилишди. Бошқа кун эса улар фақатгина ҳориқ чиқариш билан машғул бўлди. Олимлар улар-даги энергия сарфи ва қон таркибидаги иштаҳа билан боғлиқ гормонлар миқдорини ўлчашди. Ҳар икки гуруҳ вакиллари мах-сус ҳозирланган дастурхонга таклиф этилиб, улардан иста-лган таом ва егуликни истеъмол қилиш сўралди. Ик-кинчи гуруҳ аъзолари қонидан катта миқдордаги иштаҳа ту-ширувчи гормон аниқланган. Пиёдаларга эса ушбу гормон миқ-доридан ҳеч қандай ўзгариш қайд этилмаган.

Таъкидлаш ўринлики, юриш ҳам югуриш билан бирдек фойдали. Лойиҳа доирасида олиб боришган изланишларда ҳар иккала гуруҳда ҳам катарактага чалиниш даражаси камҳаракат-лиларга нисбатан пастроқ экани аниқланди. Улар, шунингдек, юқори қон босими, қандли диабет ва юрак хасталиқларига кам-роқ чалинади. Кунига бир соат мобайнида сайр қилувчиларда юрак хасталиклари хавфи 9 фоизгача пасайган.

С.РУСТАМОВ тайёрлади.

«ЎЗ УЙИНГНИ ЎЗИНГ АСРА!»

Ушбу шиор бугун барчамиздан ҳар доимгидан ҳам ҳушёрлиқни талаб этади. Бу инсонларни ўзининг ва давлатнинг мулкани ёнғин каби офатдан асрашда оғоҳ бўлишга ҳам чакиради. Бир зум бепарво бўлиш-нинг оқибати нима билан яқун топи-шини барчамиз яхши биламиз. Аммо кўпинча билиб туриб лоқайдликка йўл қўямиз.

Ёнғин хавфсизлигининг энг оддий

қоидасини унутиб қўйишимиз, унга амал қилмаслигимиз сабаб катта тала-фотларга, жароҳатлару йўқотишларга дуч келамиз. Ёз фаслида кўча-кўйа-да қуриб қолган ўтлар, шох-шаббаларни ёқиб, гулхан атрофида болаларнинг ўйнаётганига бефарқ қараб турган ота-оналар лоқайдлиги сабаб кўнгил-сиз воқеалар келиб чиқмайди, деб ҳеч ким қафолат бера олмайди.

Бундай ҳодисаларнинг олдини

олиш учун маҳаллаларда, таълим му-ассасаларида ёнғин хавфсизлиги органлари ходимлари томонидан олиб борилаётган тарғибот-ташвиқот тадбирларида фаол иштирок этиш, хавфсизлик қоидалари билан тани-шиб, фарзандларга ҳам тушунтириш зарур.

Ҳ.МАХҲАМОВ,
14-ҲЕҲК кичик инспектори,
катта сержант

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон

Ҳурматли академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари битирувчилари, муддатли ҳарбий хизматни ўтаганлар, барча абитуриентлар, олий маълумотли бўлишни истаганлар ва ота-оналар!

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида «Очиқ эшиклар кун» ўтказилишини маълум қиламиз. Тадбирда Ўзбекистон Миллий университети факультетлари ва кафедралари билан танишиб, абитуриентларга тегишли барча маълумотларни олишингиз мумкин.

Тадбир 15 июнь кун ҲЗМУ Маданият саройида соат 10:00 дан 15:00 гача бўлиб ўтади.

«ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ»ГА МАРҲАМАТ!

Манзил: Тошкент шаҳри, Университет кўчаси, 1-уй, ЎЗМУ Маданият саройи.

Мўлжал: «Беруний» метро бекати.

Ta'lim fidoyilari

ФОНЕТИКА БИЛИМДОНИ

Фонетика тилшуносликнинг мураккаб, шу билан бирга, долзарб соҳаларидан бири ҳисобланади. Узоқ йиллардан бери ушбу йўналишда изланиб келатган олимлардан бири филология фанлари номзоди Жўра Маматовдир.

1953 йили Тошкент вилоятида туғилиб, 1975 йили ТошДУ (Миллий университет)нинг ўзбек филологияси факультетини тугатган Жўра Маматов 1976 йилдан ЎзФА Тил ва адабиёт институтини фаолият бошлади. Кўпгина илмий мақолалар ёзди: "Унлилар редукцияси тарихидан", "Нутқда товуш ўзгаришини экспериментал йўл билан тадқиқ этиш"...

Жўра Маматов 1989—1996 йиллари Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институтини ўқитувчи, катта ўқитувчи лавозимларида ишлагани.

Олимнинг мақолалари ўзбек тилшунослигида нисбатан ҳам тадқиқ қилинган соҳа — фонетиканинг назарий ва амалий муаммоларига бағишланган. Масалан: "Ўзбек тилида урғунинг йрганилиши" мақоласида (2005 й.) А.Гуломов, А.Маҳмудов изи-

дан бориб, урғу ҳодисаси фақат сўз билан эмас, балки синтактик бирликлар билан ҳам боғлаб тадқиқ қилинган диққатга моликдир. "Интонация ҳақида айрим қайдлар" (2010) мақоласида ҳам олим урғунини гап ва матн билан боғлаб ўрганган. "Орфоэпия ҳақида айрим қайдлар" (2010) мақоласида адабий талаффуз ва унинг меъёри ҳозир жуда долзарб масалалардан бири эканлиги асослаб берилган ва бу борада қатор илмий тавсиялар илгари сурилган.

Жўра Маматов 2009 йили фонетика соҳасининг таниқли тадқиқотчиси Сора Отамирзаева раҳбарлигида "Ўзбек тилида редукция" мавзусидаги номзодлик диссертациясини муваффақиятли ёқлади. Тадқиқотда биринчи марта редукция турлари, ўзбек тилида асосан микдор редукцияси устувор эканлиги, редукция ва урғу муносабати, редукциянинг сўз семантикасига таъсири, бошқа фонетик ҳодисалар билан ҳам боғлиқлиги эксперимент усули билан тадқиқ қилинган. Шунингдек, ўзбек тилида биринчи марта урғу ва урғусизлик ҳо-

диси, редукция ҳодисасининг сифат, микдор кўринишлари, редукциянинг оғзаки нутқ билан алоқадорлиги, редукция билан ёндош фонетик ҳодисалар ҳақида баҳс юритилади. Диссертация ўзбек тили фонетикаси ривожига муҳим ҳисса бўлиб қўшилди.

Маълумки, луғатчилик миллий маданият равнақини кўрсатиб берувчи омиллардан биридир. Жўра Маматов ўзбек тилшунослигининг катта ютуқларидан бири бўлган "Ўзбек тилининг изоҳли луғати" (5 жилдли) яратилишида фаол қатнашди. У бугунги кунда ЎзР ФА Тил ва адабиёт институтинида баҳарилаётган "Мустақиллик даврида ўзбек тили лексикаси ва терминологияси тараққиёти" мавзусидаги тадқиқот ишида қатнашиб, ўзбек тили луғавий таркибидagi ўзгаришлар устида иш олиб бормоқда.

Тиниб-тинчимас олим ижодий изланишлари билан илмий жамоатчилик ҳурматиға сазовор бўлиб келаяпти.

Зухра МИРАХМЕДОВА,
Дурдона ХУДОЙБЕРГАНОВА,
филология фанлари
номзодлари

МЕҲНАТСЕВАР МУАЛЛИМ

Шариф Бозоров 33 йиллик педагогик фаолияти давомида изланувчанлиги ва фидойилиги билан ҳамкасблари меҳрини қозониб келаяпти.

Устоз Вобкент саноат ва транспорт касб-хунара коллежида 2010 йилдан буён «Транспортларда ташиш ва бошқаришни ташкил этиш» йўналишида сабоқ бериб, тармоқ ривожини учун муносиб хизмат қиладиган юзлаб кичик мутахассисларни тайёрлашга ҳисса қўшмоқда. Шунингдек, «Устоз-шогирд» аёнанаҳасига мувофиқ бир неча ёш ҳамкасбларимизга йўл-йўриқ кўрсатиб, ишчи дастурлар тайёрлаш, дарсларда илғор педагогик технологиялардан фойдаланиш, ўқувчилар амалиётини ташкил қилиш тартибларига доир маслаҳатларини аямасди. «Автотранспорт воситаларида юк ташиниш ташкил қилиш» фанидан тайёрлаган маъруза-

лар матнidan нафақат ўқувчилар, шу билан бирга, ўқитувчилар ҳам фойдаланади.

Шариф Бозоров инновацион технологияларни саноатга татбиқ қилиш бўйича назария ва амалиётни ўйғунлиги асосида дарс ўтиш орқали ўқувчиларнинг амалий билим ва кўникмаларини оширишга эришяпти. Амалий машғулотлар ўтишда корхоналар билан бевосита ҳамкорлик қилиб, ўқувчилар амалиётини ташкил этиш ва биттирувларини иш билан таъминлашда яқин кўмакчи бўлмоқда.

Меҳнатсевар, қатъиятли, талабчан ва фидойи педагогларимиз бор экан, ўрта махсус таълим муассасаларидан юрт равнақини учун камарбаста бўладиган кичик мутахассислар етишиб чиқаверади.

Истам ҲАСАНОВ,
Вобкент саноат ва транспорт
касб-хунара коллежи директори

РАЙҲОН ИФОРИ

**Хаёт бўлсайдингиз ҳар салқин саҳар,
Ошино булоқларга қўярдингиз лаб.
Юрардингиз элда азиз, мўътабар,
Фарзанду шогирдлар манглайини силаб.**

ган Анваржон оилада ота-онасига кўмакчи бўлиш билан бирга, мактабда аъло баҳоларга ўқиди. Сирожиддин ака урушдан 2-гуруҳ ногирони бўлиб қайтди. Ўзи ҳам санъатни яхши тушуниган ва севгани боис, оиладаги моддий қийинчиликка қарамай, ўғлидаги мусиқага бўлган иштиёқни фахрлаб, Анваржонни қўшни қишлоқлик ҳофиз Абдулатиф Холдировга шогирдликка берди. Ҳофиз у билан анча ишлагач, Фаргона санъат билим юртига олиб боради. Анваржон билим юртида Мамасиддиқ Мадалиевдан мусиканинг нозик лирларини ўргана бошлайди. У 1959—1963 йиллари билим юртининг ўзбек халқ

чолғулари бўлимида аъло баҳоларга тахсил олиб, бир муддат ўз қишлоғидаги мусиқа мактабига фаолият юритади. Сўнгра Фаргона давлат педагогика институтининг мусиқа ва ашула факультетига ўз билим ва

Xotira

тажрибасини янада мустақиллаштиришда таъинисиз меҳнатлари билан 2006 йилгача рубоб чолғуси бўйича бир неча ўнлаб шогирдлар етиштирди.

Анваржон Сирожиддиновнинг ибратли хислатлари бор эди. Дарсдан сўнг кўчада вақтини ўтказадиган болаларни мусиқа мактабига етаклаб келиб, истеъдодига

Устоз олим Абдуғаффор Нарманов ҳақида гап кетганда ҳамкасблари унинг меҳнатсевар ва изланувчанлиги, янгилик яратишга иштиёқли кучлилигини алоҳида тилга олишади. Ўзбекистон Миллий университетининг механика-математика факультети геометрия кафедраси мудири, физика-математика фанлар доктори, профессор Абдуғаффор Нармановни хорижда ҳам яхши танишади.

ИЗЛАНУВЧАН
УСТОЗ

Кўплаб нуфузли халқаро илмий конференциялар иштирокчиси бўлган олимнинг икки дарслик, ўнга яқин ўқув қўлланма, юздан ортиқ илмий мақолалари мутахассислар эътирофига сазовор бўлган. Жумладан, профессорнинг 2008 йили чоп этилиб, олий ўқув юртлири учун дарслик сифатида тавсия этилган "Аналитик геометрия" асари тўғрисида илқ фикрларни билдириш мумкин. Дарслик университетларнинг математика, механика, табиқий фанлар ва информатика, статистика йўналишлари учун мўлжалланган ва амалдаги бакалавр босқичи намунавий дастурига мувофиқ муаллифнинг талабаларга ўқиган маърузалари асосида ёзилган.

Дарслик олти бобдан иборат бўлиб, унда векторлар алгебраси, текисликда координаталар системасини алмаштириш, тўғри чизиклар ва текисликлар, иккинчи тартибли чизиклар, сиртлар назариялари ёритилган. Мавзулар, теоремалар талабалар учун тушунарли содда, аниқ ва раво услубда баён этилган. Дарсликнинг яна бир афзал томони, ҳар бир боб охирида оралиқ назорат учун топшириқлар намуналари, мустақил иш учун топшириқлар берилган. Албатта, бундан қўзланган асосий мақсад талабаларнинг ҳар бир мавзунини мукамал ўзлаштириши учун кўмаклашидир.

Профессор Абдуғаффор Нарманов яқинда шогирдлари иштирокида яна бир китобни таъомлади. Шу билан бирга, олим геометрия бўйича илмий тадқиқотларини давом эттирмоқда. Бу ишларнинг самараси ўлароқ яқинда Покистоннинг Лаҳор университетига инглиз тилида маърузалар ўқиб қайтди. Устоз олимнинг гайратига ҳавас қилиб, умрингизга ва илмий ижодингизга барака, деймиз.

А.ШАРИПОВ,
Ўзбекистон Миллий университети ўқув-услубий бошқармаси бошлиғи, физика-математика фанлари номзоди, доцент

Кунлар умр китобининг саҳифаларидирки, уларга кўчирмалар битилиб бораверади. Инсон умрини икки эшик орасига қисқайтилади. Мана шу икки эшик оралиғидаги қисқагина масофадан ким йўлини обод этиб, кимдир эса вайрон қилиб ўтди. Зеро, шoir айтганидек, «Умрлар бор тиригида ўликдир, Умрлар бор ўлган одам тирикдир!».

Яқинда Фаргона вилояти Учкўприк тумани 20-болалар мусиқа ва санъат мактабига ажойиб тадбир бўлиб ўтди. Кеча ўз хаёт йўлини обод этиб, хайрли ишлари билан қалбларда из қолдирган устоз Анваржон Сирожиддинов хотирасига бағишланди ва бунда ҳам ҳикмат жам эди.

1941 йил 2 июль. Фаргона вилоятининг Учкўприк қишлоғида Сирожиддин ака хонадонидида чақалоқ дунёга келди. Унга Анваржон деб исм қўйишди. Болалиги иккинчи жаҳон урушининг оғир йилларига тўғри кел-

ни севар, ҳовлисидаги райхонлар ифори мактабни ҳам тутиб кетарди...

Кечада устоз севиб тинглаган ашула ва мусиқалар ҳамкасблари, шогирдлари томонидан маҳорат билан ижро этилди. Айниқса, устознинг энг яқин маслақдоши, шогирди, узоқ йиллик дўсти Шухратжон Абдуллаев томонидан қўйланган «Соғинам, отахоним, излайин қаерлардан?» ашуласи томошбинларнинг кўзларини намлади. Кечада Анваржон доланинг санъатда ўз ўрнини топишга улгурган шогирдларидан «Сўғдиёна» халқ чолғулари камер оркестри яқкаҳон со-зандаси, бир неча халқаро танловлар ғолиби Дилшод Мелибоев, Ўзбекистон давлат консерваторияси магистранти Барно Кенжаева, Нодир Солиевнинг қишқилари ҳам барчага манзур бўлди.

О.МУРОДУЛЛАЕВА

Бадий гимнастика бўйича олимпия захиралари республика болалар-ўсмирлар ихтисослашган спорт мактабидан бадий гимнастика бўйича Осиё чемпионати ва "Happy Caravan" халқаро турнирининг тантанали очилиш маросими бўлди.

Байрамона безатилган мухташам спорт саройи меҳмонлар, спортчилар ва мухлислар билан гавжум. Иштирокчи мамлакатларнинг давлат байроклари ҳилпираб турибди.

Чорлов садолари остида майдонга Осиё чемпионати ва "Нарр Сагава" халқаро турнири иштирокчилари — Ўзбекистон, Жанубий Корея, Япония, Хитой, Сингапур, Малайзия, Таиланд, Ҳиндистон, Мўғулистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Исроил, Россия терма жамоалари кириб келди.

СПОРТ, НАФОСАТ ВА ГЎЗАЛЛИК БАЙРАМИ

*Пойтахтимизда бадий гимнастика бўйича
Осиё чемпионати ва “Harry Caravan”
халқаро турнири бошланди*

Ўзбекистон гимнастика федерацияси президенти, Осиё гимнастика иттифоқининг фахрий президенти Лола Каримова-Тиллаева мусобакани очик деб эълон қилди.

Оснє гимнастика иттифокни президенти Рахмон ал-Шатрий Ўзбекистонда кўппла соҳалар сингари спортни, жумладан, болалар ва хотин-кўзалар спортини ривожлантиришга каратилаетган доимий эътибор юксак самалалар бераётганини таъкидлади.

Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида болалар, ўсмирлар ва ёшларнинг жисмоний тарбия ва спорт билан мунтазам шуғулланиши учун бarcha шароит яратилмоқда. Бу жараёнда спортнинг қизларга хос турлари, айниқса, бадий гимнастикани янада омаллаштириш, малакаи мураббий кадрларни тайёрлаш ва уларнинг фаолиятини ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратишмоқда.

Бадий гимнастика бўйича жойларда ҳудудий федерациялар ва марказларнинг ташкил этилгани тўғрисида спортнинг саломатлик учун ҳар томонлама фойдали бўлган ушбу нафис тури билан мунтазам шуғулланаётган қизлар сафи тобора кенгайиб бормоқда. Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси маъмулотирига кўра, бадий гимнастика билан шуғулланувчи ўқувчилар 2003 йилда 1646 нафарни ташкил этган бўлса, ҳозир 6 ёшдан 15 ёшгача бўлган қизларнинг 35 минг нафардан ортиги ушбу спорт тури бўйича машғулотларга мунтазам қатнашмоқда.

Бу кўрсаткичларнинг ўсиши юрtdошларимизнинг спортга, аиникса, қизлар спортга нисбатан қарашларининг тубдан ўзгаргани, соғлом турмуш тарзи мустахкам қарор топаётгани, ота-оналар фарзандидан спортга меҳр қўйиши қанчалик улуғ мақсадларга пойдевор бўлишини аңглаб етаетганидан, болалар спортга мамлакатимизда том маънода умуммиллий ҳаракатга айланганидан далолат беради.

Мамлакатимизда бадий гимнастиканинг жадал оммалашаётгани қизларимизнинг жисмонан ва маънан соғлом вояга етишига хизмат қилиш билан бирга, улар орасидан халқроқ майдонларда Ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишга қодир спортчилар етишиб чиқишида ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.

Гимнастика Ўзбекистонлик баддий гимнастикачилар Осиё чемпионати-нинг илк медалини 2004 йилда кўлга киритган эди. Хитойда ўтган мусобақада ҳамюртимиз Олеся Ашава бронза медалга сазовор бўлганди. 2009 йилги жаҳон чемпионатида Ульяна Трофимова ҳалқа ва ағрамчида машқ бажаришда иккита бронза медални кўлга киритган. Гимнастикачиларимиз жамоавий баҳсларда учинчи ўринни эгаллаган.

2010 йили пойтахтимизда 14 ёшгача бўлган қизлар ўртасидаги Осиё чемпионатининг мулқат қолибаси деб топиладан Азиза Мамажоновна Сингапурда ўтказилган ўсмирлар ўртасидаги I Олимпия ўйинларида қўтаамиз шарафини химоя қилди.

2011 йилги Осиё чемпионатида медаллар сони ва салмоғи янада ошди. Уляна Трофимова кўпураш баҳслари ва тасмада машқ бажаришда, Жамила Раҳматова булава ўйнатишда кумуш медалга сазовор бўлди. Терма жамоамиз аъзолари жамоавий ва гуруҳ баҳсларида яна учта бронза медални кўлга киритди.

Тошкент шаҳри 2004, 2005, 2011 ва 2012 йилларда бадий гимнастика бўйича Жаҳон кубоғи босқичлари, 2010 йилда ўмир қизлар ўртасида Осиё чемпионати мезбонлик қилди. Осиё гимнастика иттифоқи ўзининг Бош ассамблеясини 2012 йилда пойтахтимизда ўтказгани ҳам Ўзбекистонда ушбу спорт турини ривожлантиришда эришилган салмоqli татбиқлар эътирофининг ёрқин наъшидир.

Тошкент шаҳрида бошланган Осиё чемпионатида қўғамнинг энг кучли гимнастикачилари, "Happy Caravan" халқаро турнирида эса ўсмир қизлар яқкалик ва ғурух баҳсларида ағрамчи, ҳалқа, түп, булава, тасмада машқ бажариш ҳамда кўпқураш бўйича ўз истеъдод ва маҳоратини намойиш этади. Халқаро ҳакамлар бригадаси гимнастикачилар бажарган композицияларни уч йўналиш — ижро маҳорати, артистизм ва машининг мураккаблиги бўйича баҳолаб боради.

Түрт кун давом этадиган Осиё чемпионатида Жамила Раҳматова, Майя Филиппова, Мафтуна Шамсиева, Валерия Давидова, Луиза Ганиева, Зарина Курбонова, Дарья Свечникова каби гимнастикачиларимиз мамлакатимиз шарафини ҳимоя қилади.

— Бўлажак мусобакага ҳар томонлама жиддий тайёруландик, — дейди “Умид ниҳоллари — 2012” мусобакаси ғолибаси Майя Филиппова. — Мақсадимиз мазкур Осиё чемпионатида муносиб иштирок этиб, совринли ўринларни эгаллашдир.

Мусобақаларнинг тантанали очилиш маросимида катта концерт дастури намойиш этилди.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари У.Розуқулов иштирок этди.

Зоҳир ТОШХЎЖАЕВ,
Байрам АЙТМУРОДОВ,
ЎЗА мухбирлари

«ФАРЗАНДИМГА ОҚ ЙЎЛ, МУВАФФАҚИЯТ ТИЛАЙМАН!»

Турли олий ўқув юртлирида таълим олаётган талабаларнинг Бухорога — Универсиадага отланиши ота-оналар учун ҳам муҳим ютуқ ҳисобланади. Катта доирадаги мусобақага ўғил-қизларини кузатаётган ота-оналар кўлини дуою-фотиҳага очиб, кўнглининг энг тубидagi тиллакларини билдирмоқда.

Қаҳрамон НУРУЛЛАЕВ.

Хонқа туманидаги педагогика ва спорт коллежи мураббийи:

— Урганч давлат университетининг жисмоний маданият факультети биринчи босқичида ўқийётган ўғлим Олимбой нуфузли муسابакалардан муваффақият билан қайтса, кўнглим тоғдек кўтарилди. Боласига омад қулиб боқса, қайси ота-онанинг боши кўкка етмайди дейсиз?

Олимбой кичкиналигидан дзюдога қизиқди. Курашини бу усули билан шуғулланидаган болага махсус кийим керак. Онаси билан маслаҳатлашиб, ўзига мос ўлчамли-

Шерали АСҚАРОВ,

тадбиркор (Фарғона вилояти Бувайда тумани):

— Икки қизим, бир ўғлим бор. Қиз боланинг тарбияси билан онаси шуғуллангани маъқул, лекин ўғил фарзанд тарбияси асосан ота зиммасида бўлиши керак. Шундай йўл тутганим учун ўғлим Алишернинг натижаси чакки бўлаётгани йўқ.

Болаларимга аввал резинка коптукчалар олиб берган бўлсам, кейинчалик волейбол тўпи совға қилганим эсимда. Алишер шу тариқа волейболга қизиқиб қолди, ўсмирлик даврида у билан баъзан ўзим ҳам волейбол ўйнаганман. Очқолари меникидан кўп бўлса, раббатлантирдим.

Ўйлиб Андижон давлат университети-
тига қабул қилинган, у ерда спортнинг
мазкур тури билан шугулланиш учун
тўқсиз шароит мавжудлигини айтди. Биз-
нинг Оққўрғон қишлоғи билан Анди-
жон шаҳри ораси 80 чақирим бўлгани
учун Алишер уйга тез-тез келолмайди.

Гулбахор ЖЎРАЕВА.

**Жиззах шаҳридаги Маданият маҳалласида жойлашган онлавий
поликлиника ҳамшираси:**

— Бундан беш-олти йил муқаддас Жиззах олимпия заҳиралари коллежига қабул қилинган ўғлим Мақсуджон ҳозир моҳир сузувчи. У 8-синф пайтавдақ мураббий Файрат Султонов қўлида шуғулланиб, дастлаб сув ҳавзасига, биров қўркув ҳисси билан тушар, буни она сифатида мен ҳам сезардим. Коллеж бассейни шовқин-суронга тўлиб кетарди. Тенгқурларининг бемалол сузиб юришини Мақсуджонга ҳам ижобий таъсир қилди шекилли, олти ой мобайнида сузишнинг ҳадиссини олди. 2006 йили Қарши шаҳрида ўтказилган

Телефон орқали кўпроқ спорт билан шуғулланишга вақт ва имконият ахтаришини тайинлайман. Мусобақа олдиндан уйга келиб кетган ўғлимдан Андижон волейболчилари терма жамоаси Наманган ва Фарғона вилояти талабалари устидан ғалаба қозонганини эшитдим. Ўғлим жамоа сардори экан. Бош мураббий Ўткирбек Умрзоқов унда рақиб имкониятини олдиндан билиш хислати борлигини, профессионал волейболчига хос маҳорат шаклланишини пайқабди.

Ҳа, ота ўғил деган шундай бўлади. Алишер билан хайралиштиш асосида оталик меҳри қалбима жўш урди. У нуфузиди мусобақага даблурустдан ёки қисқа муддатли тайёргарликдан саралаб олинганни йўқ. Шунинг учун ҳам андижонлик волейболчилар сардори бўлиб, Универсиадага йўл олган ўғлимнинг зафар билан қайтишига ишонаман.

«Умид ниҳоллари», 2008 йили Қорақалпоғiston Республикасида ўтказилган «Баркамол авлод», 2010 йили Андижон шаҳрида Универсиада мусобақаларида иштирок этиб қаттган эди. Бу йил Жиззах давлат педагогика институтининг 4-босқичида ўқийтган ўғлим яна Бухорога отланмоқда. Аввалги мусобақаларда гарчанд юқори кўрсаткичга эришмаган бўлса-да, бу галгисидан муваффақият билан қайтишга ишонаман.

Универсиада мусобақаларида иккинчи бор қатнашаётган Мақсуджон спорт усталигига номзод, уч карра Ўзбе-

кистон чемпиони. Унга кўз тегмасин! Шундай натижаларга эришадиган ўғли билан мен — оддий ўзбек аёли ҳар қанча фахрлансам арзийди.

Хулкар ТҮЙМАНОВА
ёзиб олди.

ИЗЛАНУВЧАН ЁШЛАР ТАНЛОВИ

“Kelajak ovozi — 2013”

Мамлакатимизда иқтидорли ёшларни рағбатлантириш, уларнинг истеъдодларини рўёбга чиқаришда турли кўрик-танловлар, фестиваллар, спорт мусобақаларининг алоҳида ўрни бор. “Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми” жамғармаси, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамда “Келажак ovozi” ёшлар ташаббуслари маркази ҳамкорлигида анъанавий ўтказилаётган “Келажак ovozi” республика кўрик-танлови ёш истеъдодларни кашф этиб, уларни юксак марралар сари рағбатлантирмоқда.

Шу кунларда мамлакатимиз бўйлаб мазкур кўрик-танловнинг вилоят босқичлари бўлиб ўтмоқда. Танловларда иштирокчилар архитектура ва дизайн, ахборот технологиялари, рационализаторлик таклифлар ва техник ишланмалар, тасвирий ва амалий санъат, адабиёт ва публицистика йўналишлари бўйича ўз билим ва маҳоратини синовдан ўтказмоқда.

Энг истеъдодли ёшлар кўрик-танловнинг мамлакат босқичида иштирок этиш ҳуқуқини кўлга киритадилар.

ЎЗА суратлари

Ma'rifat

ТА'СИС ЕТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Xalq ta'limi vazirligi, Ўзбекистон Олий ва о'рта махсус та'лим вазирлиги, Ўзбекистон Та'лим, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Markaziy Kengashi.

Бosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Jumanazar BEK-NAZAROV, Baxtiyor DONIYOROV, Farrux JABBOROV (bosh muharrirning birinchi o'rinbosari), Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinbosari), Farhod RIZAYEV, Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinbosari, “Учитель Узбекистана”), Mirzakarim XUDDIYEV, Baxtiyor YOQUBOV (mas'ul kotib), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, “Учитель Узбекистана”), Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 0067 raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

ИНДЕКС: 149, 150. Г-618.

Tiraj 53313.
Hajmi 4 bosma taboq.
Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3.

“Ma'rifat”dan materiallarni ko'chirib boshish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart. Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent,
Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 233-53-14, fan, oliy va o'rta ma'xsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 233-54-49, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 233-54-63, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 233-76-40, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Dizaynerlar:
Liliya BINASHEVA,
Malohat TOSHOVA.

Navbatchi muharrir:
Abror UMARQULOV.

Navbatchi:
Jo'rabek JANGIROV.

“Sharq” nashriyot-matbaa
aksionerlik kompaniyasi
bosmaxonasi.

Korxona manzili:
“Buyuk Taron” ko'chasi, 41-uy

ЎЗА ақуни — 22.00
Topshirildi — 22.15